

Bezpiecznie i zgodnie z prawem

Lista kontrolna z komentarzem

**Materiał pomocniczy dla właścicieli
małych zakładów budowlanych**

Dagmara Kupka

Bezpiecznie i zgodnie z prawem

Lista kontrolna z komentarzem
Materiał pomocniczy dla właścicieli małych zakładów budowlanych

Lista kontrolna z komentarzem
Dagmara Kupka

Opracowanie redakcyjne
Monika Kolutowska-Sokół

Redakcja techniczna i opracowanie graficzne
Paula Buler

Projekt okładki
Dorota Zając

Stan prawny czerwiec 2021 r.

Copyright © Państwowa Inspekcja Pracy 2021
Wydanie 3/2021

Państwowa Inspekcja Pracy
Główny Inspektorat Pracy
Departament Prewencji i Promocji
www.pip.gov.pl

Wstęp

Szanowny Czytelniku

Lista kontrolna z komentarzem przeznaczona jest do przeprowadzenia samokontroli przez pracodawców, którzy przystąpili do programu informacyjno-prewencyjnego w budownictwie. Obejmuje ona różnorodną tematykę związaną z bezpieczeństwem i higieną pracy podczas wykonywania prac budowlanych. Pytania w liście są sformułowane w taki sposób, aby odpowiedź „Nie” wskazywała nieprawidłowość lub uchybienie w stanie faktycznym, które należy usunąć. Aby w pełni sprawdzić stan bezpieczeństwa na stanowiskach pracy i przestrzeganie przepisów bhp w zakładzie, należy odpowiedzieć na wszystkie pytania, niezależnie od tego czy dany problem występuje w Państwa zakładzie. Przykładem tego może być transport przy użyciu żurawia. Nawet jeżeli przedsiębiorca nie eksploatuje go, to pracownicy mogą być narażeni na zagrożenia związane z pracą żurawia. Dlatego należy odpowiedzieć na wszystkie pytania z listy po wcześniejszym zapoznaniu się z komentarzem.

Zdecydowana większość zagadnień objętych listą dotyczy wszystkich pracujących na budowie niezależnie od tego na jakiej podstawie świadczą pracę. Zgodnie z art. 304 ustawy Kp przedsiębiorca jest obowiązany zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pracy wszystkim osobom świadczącym pracę na jego rzecz, w tym także osobom fizycznym wykonującym pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, a także osobom samozatrudnionym. Oznacza to, że pracodawca ma w większości takie same obowiązki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy wobec osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, jak wobec osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnych. W nielicznych przypadkach, gdy obowiązki pracodawcy dotyczą wyłącznie osób świadczących pracę na podstawie umowy o pracę, w pytaniach nazywa się ich pracownikami. Jeżeli obowiązek dotyczy wszystkich niezależnie od charakteru umowy, wówczas w pytaniach nazywani są pracującymi.

Należy zaznaczyć, że powszechnie stosowane umowy cywilne nie w każdym przypadku zapewniają pracującemu ubezpieczenie wypadkowe. Osoby pracujące na podstawie umów o dzieło nie są ubezpieczone w ZUS-ie, dlatego w sytuacji gdy ulegną wypadkowi podczas świadczenia pracy nie otrzymają żadnych świadczeń za czas niezdolności do pracy, ani innych świadczeń wynikających z doznanego uszczerbku na zdrowiu.

Osoby takie pozbawione środków do życia najczęściej udają się do coraz liczniejszych kancelarii prawnych zajmujących się uzyskiwaniem odszkodowań cywilnych i występują do sądów przeciwko pracodawcy. W przypadku osób ubezpieczonych w ZUS-ie sądy uwzględniają otrzymane przez poszkodowanego pieniądze z ubezpieczenia społecznego i rozstrzygają ewentualne odszkodowanie za straty przekraczające uzyskane z ubezpieczenia kwoty. W przypadku osoby nieubezpieczonej w ZUS-ie, sądy mogą zasądzić pełne odszkodowanie od pracodawcy.

Lista kontrolna

▼ jeśli odpowiedziałeś na pytanie „**Tak**”, przejdź do następnego;

➔ jeśli odpowiedziałeś na pytanie „**Nie**”, sięgnij do komentarza i sprawdź, co musisz zrobić;

Lp.	Pytania dotyczące badanego zagadnienia	Odpowiedzi		Co powinno się wykonać, jeśli pojawi się odpowiedź Nie	Uwagi (termin realizacji)
		Tak	Nie		
I. PRZYGOTOWANIE PRACOWNIKA DO PRACY					
1.	Czy wszyscy pracownicy zostali poddani wstępnym i okresowym szkoleniom w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy?	▼	➔	Komentarz strona 11	
2.	Czy wszyscy pracujący zostali poddani instruktażowi stanowiskowemu na budowie?	▼	➔	Komentarz strona 11	
3.	Czy został zapewniony nadzór nad bezpieczeństwem pracowników?	▼	➔	Komentarz strona 12	
4.	Czy wszyscy pracujący mają aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania określonej pracy?	▼	➔	Komentarz strona 12	
5.	Czy osoby obsługujące maszyny i urządzenia budowlane i poddozorowe oraz instalacje elektryczne mają odpowiednie uprawnienia kwalifikacyjne?	▼	➔	Komentarz strona 12	
6.	Czy wszystkich pracowników wyposażono w odzież i obuwie robocze?	▼	➔	Komentarz strona 13	
7.	Czy wszyscy pracownicy wykonują pracę w odpowiedniej odzieży i obuwiu roboczym?	▼	➔	Komentarz strona 14	
8.	Czy pracującym zapewniono odpowiednie środki ochrony indywidualnej?	▼	➔	Komentarz strona 14	
9.	Czy wszyscy pracujący stosują środki ochrony indywidualnej adekwatne do zagrożeń występujących na stanowisku pracy?	▼	➔	Komentarz strona 15	
10.	Czy środki ochrony indywidualnej są sprawne technicznie i mają aktualną datę ważności?	▼	➔	Komentarz strona 15	
11.	Czy praca odbywa się zgodnie z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót?	▼	➔	Komentarz strona 15	
12.	Czy dokonano udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy na budowie?	▼	➔	Komentarz strona 16	
13.	Czy opracowano w zakładzie wykaz prac szczególnie niebezpiecznych?	▼	➔	Komentarz strona 16	
14.	Czy opracowano procedury bezpieczeństwa dotyczące wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych?	▼	➔	Komentarz strona 16	
15.	Czy w zakładzie opracowano wykaz prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby?	▼	➔	Komentarz strona 17	
16.	Czy pracownikom zapewniono napoje profilaktyczne?	▼	➔	Komentarz strona 17	

Lp.	Pytania dotyczące badanego zagadnienia	Odpowiedzi		Co powinno się wykonać, jeśli pojawi się odpowiedź Nie	Uwagi (termin realizacji)
		Tak	Nie		
II. ZAGOSPODAROWANIE TERENU BUDOWY					
1.	Czy teren robót budowlanych został zabezpieczony przed dostępem osób nieupoważnionych?	↓	➔	Komentarz strona 18	
2.	Czy wyznaczono ciągi komunikacyjne i zabezpieczono je przed spadającymi przedmiotami?	↓	➔	Komentarz strona 18	
3.	Czy zapewniono pracującym szatnię i jadalnię?	↓	➔	Komentarz strona 19	
4.	Czy zapewniono pracującym umywalnię z bieżącą wodą?	↓	➔	Komentarz strona 19	
5.	Czy zapewniono pracującym suszarnię?	↓	➔	Komentarz strona 19	
6.	Czy zapewniono pracującym ustępy w odległości nie większej niż 125 m od stanowisk pracy?	↓	➔	Komentarz strona 19	
7.	Czy teren prac budowlanych i stanowiska pracy są właściwie oświetlone?	↓	➔	Komentarz strona 20	
8.	Czy na miejscu wykonywania robót budowlanych zapewniono odpowiednie środki ochrony przeciwpożarowej i apteczkę?	↓	➔	Komentarz strona 20	
9.	Czy wyznaczono miejsca składowania materiałów i narzędzi?	↓	➔	Komentarz strona 20	
III. INSTALACJA ELEKTRYCZNA					
1.	Czy zapewniono odpowiednie zabezpieczenia instalacji elektrycznej zasilającej stanowiska pracy na budowie lub w miejscu wykonywania robót budowlanych?	↓	➔	Komentarz strona 21	
2.	Czy zapewniono instalację elektryczną zasilającą stanowiska pracy, której bezpieczeństwo zostało potwierdzone pomiarami?	↓	➔	Komentarz strona 21	
3.	Czy rozdzielnice budowlane są zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych?	↓	➔	Komentarz strona 21	
4.	Czy przewody elektryczne są usytuowane w taki sposób, żeby nie narażać pracujących na potknięcie i czy zostały zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi?	↓	➔	Komentarz strona 22	
5.	Czy przewody elektryczne mają nieuszkodzoną izolację?	↓	➔	Komentarz strona 22	
6.	Czy gniazda elektryczne mają odpowiednią osłonę zabezpieczającą pracujących przed porażeniem prądem?	↓	➔	Komentarz strona 22	
7.	Czy eksploatowane na budowie przedłużacze są przeznaczone do pracy na otwartej przestrzeni (ochrona minimum IP44)?	↓	➔	Komentarz strona 22	
8.	Czy stanowiska pracy znajdujące się w pobliżu napowietrznych linii energetycznych znajdują się w bezpiecznej odległości?	↓	➔	Komentarz strona 23	

Lp.	Pytania dotyczące badanego zagadnienia	Odpowiedzi		Co powinno się wykonać, jeśli pojawi się odpowieź Nie	Uwagi (termin realizacji)
		Tak	Nie		
IV. PRACA NA WYSOKOŚCI					
1.	Czy osoby pracujące na wysokości są zabezpieczone przed upadkiem z wysokości?	↓	➔	Komentarz strona 24	
2.	Czy krawędzie powierzchni znajdujących się na wysokości są wyposażone w środki ochrony zbiorowej zabezpieczające pracujących przed upadkiem z wysokości?	↓	➔	Komentarz strona 24	
3.	Czy otwory w ścianach są zabezpieczone balustradami ochronnymi?	↓	➔	Komentarz strona 24	
4.	Czy otwory w stropach są zabezpieczone przed możliwością upadku pracujących z wysokości?	↓	➔	Komentarz strona 24	
5.	Czy biegi schodowe są wyposażone w balustrady ochronne?	↓	➔	Komentarz strona 25	
6.	Czy wyznaczono i oznakowano strefy niebezpieczne przy wykonywaniu prac na wysokości?	↓	➔	Komentarz strona 25	
V. RUSZTOWANIA					
1.	Czy osoby montujące rusztowanie mają uprawnienia do ich montażu oraz czy są wyposażone i stosują środki ochrony indywidualnej głowy i sprzęt chroniący przed upadkiem z wysokości?	↓	➔	Komentarz strona 26	
2.	Czy rusztowania są właściwie posadowione na gruncie?	↓	➔	Komentarz strona 26	
3.	Czy rusztowania mają bezpieczne pomosty?	↓	➔	Komentarz strona 26	
4.	Czy pomosty rusztowań są odpowiednio obarierowane?	↓	➔	Komentarz strona 26	
5.	Czy konstrukcja rusztowania jest odpowiednio stężona i zakotwiona?	↓	➔	Komentarz strona 27	
6.	Czy zapewniono odpowiednie pionowy komunikacyjne?	↓	➔	Komentarz strona 27	
7.	Czy rusztowanie ma uziemienie, którego skuteczność jest potwierdzona pomiarami?	↓	➔	Komentarz strona 28	
8.	Czy dokonano odbioru rusztowania przed dopuszczeniem pracujących do pracy?	↓	➔	Komentarz strona 28	
9.	Czy rusztowania przejezdne są właściwie eksploatowane?	↓	➔	Komentarz strona 28	
10.	Czy na rusztowaniu wywieszono informację na temat nośności pomostów i danych osób wykonujących montaż rusztowań?	↓	➔	Komentarz strona 29	
VI. DRABINY					
1.	Czy drabiny są stosowane wyłącznie do krótkotrwałych prac, do których zastosowanie bezpieczniejszego sprzętu jest nieuzasadnione?	↓	➔	Komentarz strona 30	

Lp.	Pytania dotyczące badanego zagadnienia	Odpowiedzi		Co powinno się wykonać, jeśli pojawi się odpowiedź Nie	Uwagi (termin realizacji)
		Tak	Nie		
2.	Czy drabiny stosowane na stanowiskach pracy mają odpowiednią wysokość?	↓	➔	Komentarz strona 30	
3.	Czy drabiny stosowane jako środki dostępu są stabilne i wystają na bezpieczną wysokość ponad powierzchnię, na którą prowadzą?	↓	➔	Komentarz strona 30	
4.	Czy drabiny są w odpowiednim stanie technicznym?	↓	➔	Komentarz strona 31	
5.	Czy drabiny stosowane na stanowiskach pracy mają zapewnioną odpowiednią stabilność i są zabezpieczone przed niekontrolowanym przemieszczeniem?	↓	➔	Komentarz strona 31	
VII. PRACE ZIEMNE					
1.	Czy ściany wykopów są zabezpieczone przed osunięciem gruntu?	↓	➔	Komentarz strona 32	
2.	Czy jest zapewnione bezpieczne wejście do wykopów?	↓	➔	Komentarz strona 32	
3.	Czy wykopy zostały ogrodzone?	↓	➔	Komentarz strona 33	
4.	Czy urobek jest składowany w sposób bezpieczny?	↓	➔	Komentarz strona 33	
5.	Czy koparka jest usytuowana w bezpiecznej odległości od ściany wykopu?	↓	➔	Komentarz strona 33	
VIII. EKSPLOATACJA MASZYN I URZĄDZEŃ TECHNICZNYCH					
1.	Czy używane urządzenia podozorowe mają aktualną decyzję zezwalającą na eksploatację?	↓	➔	Komentarz strona 34	
2.	Czy stanowiska pracy operatorów maszyn i urządzeń są zadaszone?	↓	➔	Komentarz strona 34	
3.	Czy maszyny i urządzenia mają odpowiednio osłonięte elementy ruchome?	↓	➔	Komentarz strona 34	
4.	Czy maszyny i urządzenia używane na budowie mają czytelnie oznakowane elementy sterownicze?	↓	➔	Komentarz strona 35	
5.	Czy pilarka tarczowa do cięcia wzdłużnego jest wyposażona w klin rozszczepiający?	↓	➔	Komentarz strona 35	
6.	Czy osobom obsługującym pilarkę tarczową zapewniono prowadnicę i udostępniono elementy służące do popychania elementów ciętych?	↓	➔	Komentarz strona 35	
7.	Czy do użytkowanych maszyn, urządzeń i elektronarzędzi zapewniono pracującym instrukcje bezpiecznej obsługi?	↓	➔	Komentarz strona 35	
8.	Czy elektronarzędzia są właściwie eksploatowane?	↓	➔	Komentarz strona 36	
IX. SUBSTANCJE CHEMICZNE NA BUDOWIE					
1.	Czy pracujących zapoznano z zagrożeniami i sposobem eliminacji zagrożeń przy użytkowaniu substancji chemicznych stosowanych na stanowiskach pracy?	↓	➔	Komentarz strona 37	

Lp.	Pytania dotyczące badanego zagadnienia	Odpowiedzi		Co powinno się wykonać, jeśli pojawi się odpowiedź Nie	Uwagi (termin realizacji)
		Tak	Nie		
2.	Czy mieszaniny (preparaty) chemiczne są przechowywane w odpowiednich pojemnikach oznakowanych w sposób czytelny?	▼	➔	Komentarz strona 37	
3.	Czy pracodawca opracował spis substancji i mieszanin niebezpiecznych?	▼	➔	Komentarz strona 37	
X. TRANSPORT RĘCZNY					
1.	Czy osoby wykonujące ręczne prace transportowe przestrzegają dopuszczalnych norm dźwigania?	▼	➔	Komentarz strona 38	
2.	Czy elementy o długości powyżej 4 m i ciężarze powyżej 30 kg są przenoszone zespołowo?	▼	➔	Komentarz strona 38	
3.	Czy taczki i inny sprzęt pomocniczy służący do transportu ręcznego jest w odpowiednim stanie technicznym?	▼	➔	Komentarz strona 38	
4.	Czy nawierzchnia, po której odbywa się transport ręczny, ma nachylenie nie większe niż 10%?	▼	➔	Komentarz strona 39	
5.	Czy mocowanie wciągarek ma odpowiednią wytrzymałość?	▼	➔	Komentarz strona 39	
6.	Czy na stanowiskach pracy dźwignic zamieszczono informację o dopuszczalnym udźwigu urządzeń?	▼	➔	Komentarz strona 39	
7.	Czy wciągarki (dźwignice) są w odpowiednim stanie technicznym?	▼	➔	Komentarz strona 39	
XI. TRANSPORT MECHANICZNY					
1.	Czy transport mechaniczny jest zorganizowany w taki sposób, aby transportowany ładunek nie był przenoszony nad ludźmi?	▼	➔	Komentarz strona 41	
2.	Czy operator żurawia ma zapewnioną widoczność miejsca pracy i kontakt z osobami pracującymi na dole?	▼	➔	Komentarz strona 41	
3.	Czy haki są stosowane zgodnie z przeznaczeniem producenta i czy znajdują się w dobrym stanie technicznym oraz czy mają czytelne oznakowanie?	▼	➔	Komentarz strona 41	
4.	Czy zawiesia są eksploatowane zgodnie z warunkami bezpieczeństwa?	▼	➔	Komentarz strona 42	
5.	Czy urządzenia, którymi transportuje się ludzi, są do tego celu przeznaczone przez producenta?	▼	➔	Komentarz strona 42	
6.	Czy osoby pracujące na podestach ruchomych są zabezpieczone przed upadkiem z wysokości?	▼	➔	Komentarz strona 42	
XII. PRACE OGÓLNOBUDOWLANE					
1.	Czy stanowiska pracy murarzy są odpowiednio zorganizowane?	▼	➔	Komentarz strona 44	
2.	Czy stanowiska pracy tynkarzy są odpowiednio zorganizowane?	▼	➔	Komentarz strona 44	
3.	Czy transport i składowanie zbrojenia są zorganizowane w sposób bezpieczny?	▼	➔	Komentarz strona 44	

Lp.	Pytania dotyczące badanego zagadnienia	Odpowiedzi		Co powinno się wykonać, jeśli pojawi się odpowiedź Nie	Uwagi (termin realizacji)
		Tak	Nie		
4.	Czy stanowiska pracy zbrojarzy są właściwie zorganizowane?	▼	➔	Komentarz strona 45	
5.	Czy wystające pręty zbrojeniowe osłonięto w sposób uniemożliwiający skaleczenie się osób pracujących?	▼	➔	Komentarz strona 45	
6.	Czy osoby wykonujące prace betoniarskie są zabezpieczone przed upadkiem z wysokości?	▼	➔	Komentarz strona 45	
7.	Czy mieszanka betonowa jest właściwie podawana i rozprowadzana?	▼	➔	Komentarz strona 46	
8.	Czy montaż i demontaż szalunków jest właściwie zorganizowany?	▼	➔	Komentarz strona 46	
9.	Czy właściwie zorganizowano prace dekarские?	▼	➔	Komentarz strona 46	
XIII. PRACE SPAWALNICZE					
1.	Czy osoby wykonujące prace spawalnicze oraz układanie materiałów termozgrzewalnych mają odpowiednie ubranie i obuwie ochronne oraz środki ochrony indywidualnej?	▼	➔	Komentarz strona 48	
2.	Czy butle z gazami technicznymi do spawania są właściwie przechowywane i zabezpieczone przed przewróceniem?	▼	➔	Komentarz strona 48	
3.	Czy węże spawalnicze są właściwe?	▼	➔	Komentarz strona 48	
XIV. PRACE ROZBIÓRKOWE					
1.	Czy przy prowadzeniu prac rozbiórkowych zabezpieczono teren rozbiórki i odłączono media?	▼	➔	Komentarz strona 49	
2.	Czy prace rozbiórkowe są wykonywane właściwie?	▼	➔	Komentarz strona 49	
XV. PRACE W PRZESTRZENIACH ZAMKNIĘTYCH					
1.	Czy pracujący wewnątrz przestrzeni zamkniętej są asekurowani?	▼	➔	Komentarz strona 50	
2.	Czy osobom pracującym wewnątrz przestrzeni zamkniętej zapewniono możliwość udzielenia pomocy?	▼	➔	Komentarz strona 50	
3.	Czy zapewniono bezpieczeństwo osobom wykonującym pracę wewnątrz przestrzeni zamkniętej?	▼	➔	Komentarz strona 50	

Komentarz do listy kontrolnej

Jeśli odpowiedziałeś na pytanie „tak”, przejdź do następnego.

Jeśli odpowiedziałeś „nie”, sięgnij do wskazanego komentarza i sprawdź, co powinieneś zrobić.

I. PRZYGOTOWANIE PRACOWNIKA DO PRACY

Ad. 1. Czy wszyscy pracownicy zostali poddani wstępnym i okresowym szkoleniom w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy?

Każdy pracownik przed dopuszczeniem do samodzielnej pracy powinien być poddany szkoleniu wstępnemu składającemu się z instruktażu ogólnego i instruktażu stanowiskowego. Instruktaż ogólny ma zapewnić pracownikom zapoznanie się z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz z zasadami udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Jest przeprowadzany przez osobę wykonującą u pracodawcy zadania służby bhp lub innego pracownika wyznaczonego przez pracodawcę, mającego odpowiednią wiedzę. Instruktaż stanowiskowy powinien zapoznawać pracowników z bezpiecznymi metodami pracy na stanowisku oraz ryzykiem zawodowym związanym z wykonywaną pracą i sposobami ochrony przed zagrożeniami. Instruktaż stanowiskowy może przeprowadzić pracodawca lub osoba kierująca pracownikiem. Odbycie instruktażu ogólnego i stanowiskowego pracownik powinien potwierdzić podpisem. W okresie 12 miesięcy od zatrudnienia, pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych powinni zostać poddani szkoleniu okresowemu. W przypadku pracowników budowlanych szkolenie okresowe powinno być przeprowadzane nie rzadziej niż raz na rok.

Podstawa prawna: § 9, 10, 11, 14 i 15 ust. 1 [4]

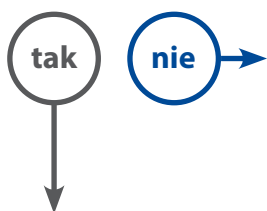
Ad. 2. Czy wszyscy pracujący zostali poddani instruktażowi stanowiskowemu na budowie?

Każda osoba wykonująca pracę na budowie powinna być poddana instruktażowi stanowiskowemu niezależnie od instruktażu, który był przeprowadzony w momencie przyjęcia pracownika do pracy. W każdym miejscu wykonywania robót budowlanych panują różne warunki techniczno-organizacyjne, a stanowiska pracy są inaczej zorganizowane. Występują więc inne zagrożenia. Aby im zapobiec stosuje się różne metody. Instruktaż ten ma przygotować pracującego do bezpiecznego wykonywania pracy w specyficznych dla budowy warunkach. Tematyka i czas trwania instruktażu stanowiskowego na budowie powinny być uzależnione od rodzaju i zakresu wprowadzonych na stanowisku zmian i stanowić uzupełnienie do odbytych wcześniej instruktaży stanowiskowych. Dla osób świadczących pracę na innej podstawie niż umowa o pracę instruktaż stanowiskowy powinien w pełni zapoznać pracującego z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowisku.

Podstawa prawna: § 11 ust. 3 [4]

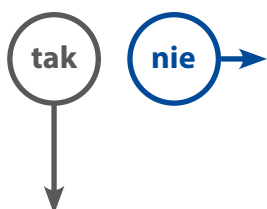
Ad. 3. Czy został zapewniony nadzór nad bezpieczeństwem pracowników?

Pracodawca ma obowiązek zapewnić nadzór nad bezpieczeństwem pracowników. Nadzór ten może sprawować sam pracodawca, a w sytuacji gdy nie może być obecny w miejscu wykonywania prac budowlanych powinien wyznaczyć osobę kierującą pracownikami, której powierzy obowiązki związane z nadzorem. Osoba kierująca pracownikami powinna mieć jasno określone obowiązki i być poinformowana o ciąży na niej odpowiedzialności. Powinna przejść szkolenie w dziedzinie bhp dla osób kierujących pracownikami. Szkolenie okresowe musi odbyć się nie później niż 6 miesięcy od momentu powierzenia obowiązków i należy je powtarzać nie rzadziej niż raz na 5 lat.

Podstawa prawna: art. 207 § 2 oraz art. 212, § 81 [3]

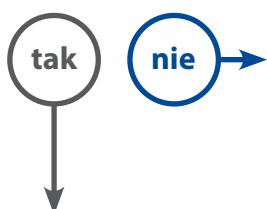
Ad. 4. Czy wszyscy pracujący mają aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania określonej pracy?

Wszystkie osoby wykonujące pracę na budowie powinny mieć aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania określonej pracy. Zaświadczenie takie powinno być wydane przez lekarza uprawnionego do przeprowadzania badań profilaktycznych. Dla osób pracujących na budowach nie może być wystawione przez lekarza mającego specjalizację w dziedzinie medycyny ogólnej lub medycyny rodzinnej (oznaczenie wymagań kwalifikacyjnych na pieczęcie: „9”). Pracowników nie wolno zatrudniać przy pracach, do których nie zostali dopuszczeni przez lekarza. Jeżeli pracownik był na zwolnieniu lekarskim dłuższym niż 30 dni, to przed dopuszczeniem do pracy, należy poddać go kontrolnym badaniom profilaktycznym.

Podstawa prawna: art. 229 [1]

Ad. 5. Czy osoby obsługujące maszyny i urządzenia budowlane, poddozorowe oraz urządzenia spawalnicze i instalacje elektryczne mają odpowiednie uprawnienia kwalifikacyjne?

Zgodnie z przepisami Kodeksu pracy nie wolno dopuścić pracującego do pracy, jeżeli nie ma odpowiednich kwalifikacji do jej wykonania. Na budowie dotyczy to zarówno maszyn budowlanych, jak również urządzeń poddozorowych, instalacji energetycznych oraz prac spawalniczych.

Podstawa prawna: art. 237³ § 1 [1]

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych do obsługi urządzeń wymienionych poniżej, konieczne jest uzyskanie książeczki operatora wydanej przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie*: rusztowania budowlano-montażowe metalowe (w zakresie montażu i demontażu), wielozadaniowe nośniki osprzętu, pompy do mieszanki betonowej, podajniki do betonu, maszyny do produkcji i rozkładania mieszanek betonowych, koparki, koparkoładowniki, koparkospycharki, spycharki, równiarki, zgarniarki, ładowarki, pogłębiarki, palownice, kafary, urządzenia wibracyjne do pogrążania i wyrywania, wiertnice do kotwi, wiertnice dla technologii bezwykopowych, maszyny do produkcji i rozkładania mieszanek mineralno-asfaltowych, przecinarki do nawierzchni dróg o napędzie spalinowym, frezarki do nawierzchni dróg samojezdne, maszyny do stabilizacji gruntów, walce drogowe, pilarki mechaniczne do ścinki drzew, remonterzy nawierzchni dróg, repawery i remixery itp.

Należy wyjaśnić, że maszyny, które mają osprzęt wymienny przewidziany przez producenta wymagają uprawnień na wielozadaniowe nośniki osprzętu.

* Obecna nazwa to Sieć Badawcza Łukasiewicz Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego.

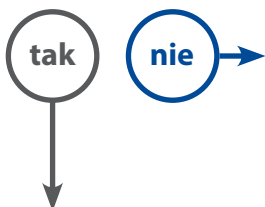
Uprawnienia wydawane są w różnych klasach w zależności od wielkości charakteryzujących dane urządzenie. W 2018 r. w rozporządzeniu zostały zmienione klasy i wielkości charakteryzujące dane urządzenie, np. koparki wcześniej były podzielone na trzy klasy w zależności od pojemności łyżki. Obecnie istnieją dwie klasy w zależności od masy całkowitej urządzenia. Należy zatem zwrócić uwagę czy operator posiada uprawnienia na takie urządzenie jakie obsługuje. Dotąd uprawnienia wydawano w formie granatowej książeczki, a od września 2021 r. będzie to plastikowa karta. Uprawnienia wydane przed zmianą przepisów są nadal bezterminowo ważne.

Do urządzeń poddózorowych, do obsługi których, wymagane są uprawnienia wydane przez Urząd Dozoru Technicznego zaliczamy na budowie (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych): żurawie, wciągarki i wciągniki, z wyjątkiem urządzeń z napędem ręcznym wszystkich mechanizmów, podesty ruchome (podesty wiszące, nożycowe, teleskopowe itp.) windy budowlane towarowe i towarowo-osobowe itp. Uprawnienia wydawane są na konkretny rodzaj urządzeń.

Osoby zajmujące się eksploatacją instalacji energetycznych powinny mieć uprawnienia wydane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci. Na budowach odnosi się to w szczególności do osób obsługujących instalacje elektryczne, wykonujących pomiary instalacji elektrycznej i uziemiającej. Tylko uprawniony elektryk może wykonywać jakiegokolwiek prace przy instalacji elektrycznej będącej pod napięciem.

Osoby wykonujące prace spawalnicze powinny mieć dokument potwierdzający nabycie uprawnień do określonego typu spawania. Może to być zaświadczenie o ukończeniu szkolenia, świadectwo egzaminu spawacza albo książka spawacza, w których jest konkretnie wymieniony rodzaj spawania, do którego jest uprawniony pracujący. Nie wolno dopuszczać spawacza do wykonywania takiego rodzaju spawania, do którego nie jest uprawniony.

Ad. 6. Czy wszystkich pracowników wyposażono w odzież i obuwie robocze?

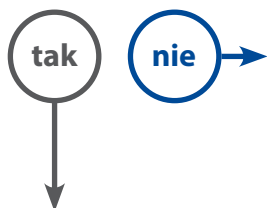
Pracodawca ma obowiązek ustalić:

- rodzaje odzieży i obuwia roboczego, których stosowanie na stanowiskach pracy jest niezbędne;
- przewidywane okresy użytkowania odzieży i obuwia roboczego.

Zgodnie z tymi ustaleniami pracodawca ma obowiązek dostarczyć pracownikowi odzież lub za jego zgodą wypłacić ekwiwalent za używanie własnej odzieży (zgodnie z przyjętymi cenami rynkowymi). Jednakże występujące na budowie prace są najczęściej związane z obsługą maszyn i urządzeń technicznych, a także powodują intensywne zabrudzenie, a w takiej sytuacji pracodawca ma obowiązek dostarczyć nieodpłatnie pracownikom odzież i obuwie robocze i nie może zastąpić tego wypłatą ekwiwalentu pieniężnego. Dostarczenie odzieży i obuwia roboczego powinno być potwierdzone przez pracownika w indywidualnych kartach przydziału odzieży i obuwia roboczego. Pracodawca odpowiada także za pranie i konserwację odzieży roboczej. Jeżeli zgodnie z przepisami czynności te wykonywać będą sami pracownicy, wówczas pracodawca obowiązany jest do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za pranie i konserwację odzieży. Jeżeli jednak odzież i obuwie robocze uległy skażeniu środkami chemicznymi, wówczas pracodawca nie może powierzyć pracownikowi prania i konserwacji.

Podstawa prawna: art. 237⁶ do 237¹⁰ [1]

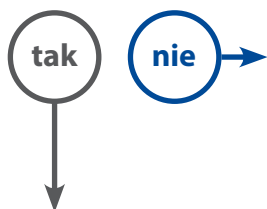
Ad. 7. Czy wszyscy pracownicy wykonują pracę w odpowiedniej odzieży i obuwiu roboczym?

Pracodawca nie może dopuścić pracownika do pracy bez odzieży i obuwia roboczego, przewidzianych do stosowania na danym stanowisku pracy. Jeżeli wśród pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwie znajdują się takie osoby, którym zgodnie z obowiązującymi przepisami jest wypłacany ekwiwalent za używanie własnej odzieży, wówczas pracodawca ma obowiązek wyegzekwować od pracownika, aby odzież spełniała wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy. To samo dotyczy osób wykonujących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy. Podstawowe ubranie robocze pracującego na budowie to: spodnie z długimi nogawkami, koszula z długimi rękawami, rękawice robocze oraz kamizelka ochronna i obuwie ze wzmocnionymi noskami, podeszwą antypoślizgową i wkładką antyprzebiciową. W zależności od zagrożeń występujących na stanowisku pracy należy zapewnić odpowiednie ubranie ochronne i środki ochrony indywidualnej.

Podstawa prawna: art. 237⁷ i 237⁹ [1]

Ad. 8. Czy pracującym zapewniono odpowiednie środki ochrony indywidualnej?

Pracodawca ma obowiązek ustalić rodzaje środków ochrony indywidualnej, których stosowanie na stanowiskach pracy jest konieczne. Środki ochrony indywidualnej powinny być oznakowane znakiem CE. Do podstawowych środków ochrony indywidualnej pracownika budowlanego należy hełm ochronny z aktualną datą ważności. Jeżeli osoby pracują na wysokości i stosują środki ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości, powinny stosować hełm z podbródkiem przeznaczony do prac na wysokości. W zależności od zagrożeń występujących na stanowisku pracy należy pracownikom zapewnić także inne środki ochrony indywidualnej. Jeżeli na stanowisku pracy występuje zapylenie należy zapewnić gogle ochronne i maseczki przeciwpyłowe (mechaniczne przecinanie cegieł, kostki brukowej, elementów betonowych, kucie w betonie itp.). Jeżeli pracownik pracuje w hałasie należy zapewnić mu ochronniki słuchu (mechaniczne przecinanie cegieł, betonu, obsługa młotów udarowych, zagęszczarki do gruntu, pilarki tarczowej itp.). Jeżeli pracuje w kontakcie z substancjami chemicznymi to należy zapewnić mu odpowiednie rękawice ochronne określone w karcie charakterystyki substancji. Osobom pracującym z otwartym ogniem należy zapewnić odzież trudnopalną (spawacze, osoby układające izolację termozgrzewalną itp.) Pracującym na wysokości bez zastosowania środków ochrony zbiorowej należy zapewnić szelki bezpieczeństwa oraz linę z urządzeniem amortyzującym i niezbędnym osprzętem. Długość linki, rodzaj urządzenia amortyzującego oraz sposób kotwienia linki powinny być dobrane do najniższej wysokości, z której może spaść pracujący. Gdy standardową linę z amortyzatorem o długości 2 m mocuje się na wysokości nóg pracownika, wówczas wolna przestrzeń potrzebna do powstrzymania upadku wynosi nawet 6 m. Przy niższych wysokościach można zastosować linę bez urządzenia amortyzującego ograniczającą dostęp do krawędzi i uniemożliwiającą wypadnięcie poza obrys powierzchni lub linę z urządzeniem samohamownym lub samozastawkowym, stosowane zgodnie z przeznaczeniem producenta. Nie wolno stosować linek o długościach umożliwiających wypadnięcie poza obrys powierzchni pracy bez zastosowania urządzeń amortyzujących (amortyzatorów, urządzeń samoha-

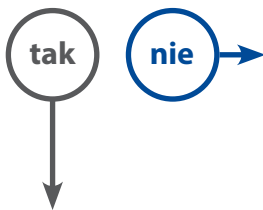
mownych lub samozaciskowych). Urządzenia samohamowne i samozaciskowe powodują, że siła działania na organizm człowieka w chwili zatrzymania jest ograniczona do wielkości bezpiecznych dla człowieka.

Podstawa prawna: art. 237⁷ i 237⁹ [1]

UWAGA!

Pracodawca nie może wypłacić pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego za używanie własnych środków ochrony indywidualnej.

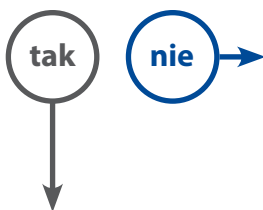
Ad. 9. Czy wszyscy pracujący stosują środki ochrony indywidualnej adekwatne do zagrożeń występujących na stanowisku pracy?

Nie wolno dopuścić do pracy pracującego, który nie stosuje odpowiednich środków ochrony indywidualnej adekwatnych do występujących zagrożeń. Przedsiębiorca lub osoba kierująca pracującymi jest zobowiązana do egzekwowania od pracujących stosowania środków ochrony indywidualnej.

Podstawa prawna: art. 237⁹ [1]

Ad. 10. Czy środki ochrony indywidualnej są sprawne technicznie i mają aktualną datę ważności?

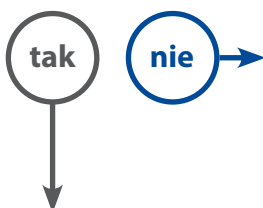
Używane przez pracujących środki ochrony indywidualnej powinny być sprawne technicznie i mieć walory ochronne. Jeżeli hełm ma widoczne pęknięcia na całej grubości skorupy, wgniecenia, odpryski, wyszczerbienia brzegu, pęknięcia pasków wiązby, powinien być wycofany z eksploatacji. Tak samo należy postąpić jeżeli:

- okulary ochronne są pęknięte lub porysowane,
- rękawice ochronne są przetarte lub podziurawione,
- maseczka ochronna jest uszkodzona lub zabrudzona,
- ochronniki słuchu są pęknięte lub w inny sposób uszkodzone,
- buty ochronne są przedziurawione lub w inny sposób uszkodzone,
- odzież ochronna jest przedarta.

Wszystkie środki ochrony indywidualnej mają swoje okresy ważności. Po upływie terminu ważności środek ochrony indywidualnej nie może być stosowany, chyba że zostaną dokonane czynności (przeglądy) przewidziane w instrukcji producenta, które przedłużą okres użytkowania danego środka. Pracodawca powinien przechowywać kopię instrukcji producenta dla każdego rodzaju środka ochrony indywidualnej, aby mógł określić okres jego użytkowania. Uszkodzone lub przeterminowane środki ochrony indywidualnej należy wycofać z eksploatacji.

Podstawa prawna: art. 237⁹ § 2 [1]

Ad. 11. Czy praca odbywa się zgodnie z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót?

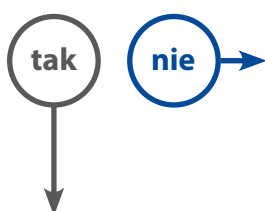

Pracodawca – wykonawca robót ma obowiązek opracować instrukcję bezpiecznego wykonywania robót, które zostały mu zlecone. Instrukcja zwana IBWR (czyli Instrukcja Bezpiecznego Wykonywania Robót) musi być zgodna z ogólnymi założeniami bezpieczeństwa opracowanymi przez kierownika budowy w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Powinna szczegółowo instruować pracowników w jaki sposób mają wykonywać poleconą im w danym miejscu pracę, przy użyciu jakich narzędzi i sprzętu,

w jakiej kolejności i przy zastosowaniu jakich środków ochronnych. Instrukcja nie powinna pozostawiać pracownikom dowolności w zakresie bezpieczeństwa, za które odpowiada pracodawca i osoba kierująca pracownikami, tj. w doborze środków ochrony zbiorowej i indywidualnej, w zakresie organizacji stanowiska pracy, doborze środków technicznych niezbędnych do wykonania zadania. Opracowanie IBWR zobowiązuje pracodawcę do zapoznania z jej treścią wszystkich pracujących i egzekwowania od nich wykonywania pracy zgodnie z jej postanowieniami.

Podstawa prawna: § 2 [2]

Ad. 12. Czy dokonano udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy na budowie?

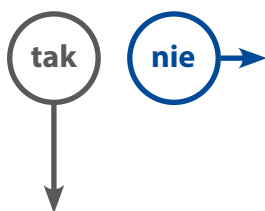
Każdy pracodawca ma obowiązek oszacować w sposób udokumentowany ryzyko zawodowe związane z pracami wykonywanymi w jego zakładzie, aby podjąć skuteczne działania mające na celu zminimalizowanie ryzyka. Podstawą oceny ryzyka zawodowego jest identyfikacja zagrożeń występujących na stanowisku pracy. Kluczową w budownictwie sprawą jest fakt, że prace budowlane charakteryzują się zmiennością warunków pracy i tym samym zmiennością zagrożeń występujących na stanowiskach, wynikającą ze zmiany miejsca wykonywania prac. Z tego powodu na każdej budowie lub w każdym nowym miejscu wykonywania prac budowlanych należy dokonać nowej oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej nowe, aktualne zagrożenia.

Podstawa prawna: art. 226 [1] i § 39a [3]

UWAGA!

Ocena ryzyka zawodowego dla prac wykonywanych na konkretnej budowie powinna być udokumentowana, a pracujący powinni zostać zapoznani z ryzykiem jakie wiąże się z wykonywaną przez nich pracą.

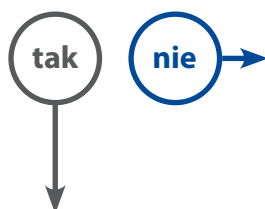
Ad. 13. Czy opracowano w zakładzie wykaz prac szczególnie niebezpiecznych?

Za prace szczególnie niebezpieczne zgodnie z obowiązującymi przepisami uważane są: prace na wysokości, prace w przestrzeniach zamkniętych, prace remontowo-budowlane prowadzone na terenie czynnych zakładów pracy, prace z substancjami chemicznymi sklasyfikowanymi, jako niebezpieczne, prace przy urządzeniach elektroenergetycznych pod napięciem, malowanie natryskowe i inne. Wszystkie te prace występują w budownictwie. Każdy pracodawca powinien opracować wykaz prac szczególnie niebezpiecznych występujących w jego zakładzie. Wykaz powinien być aktualizowany w miarę występowania nowych rodzajów prac.

Podstawa prawna: § 80 [3]

Ad. 14. Czy opracowano procedury bezpieczeństwa dotyczące wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych?

Pracodawca, u którego występują prace szczególnie niebezpieczne ma obowiązek określić szczegółowe wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu tych prac. Powinien zapewnić bezpośredni nadzór nad wykonywaniem tych prac osobiście lub poprzez ustanowienie osoby kierującej pracownikami, która bę-

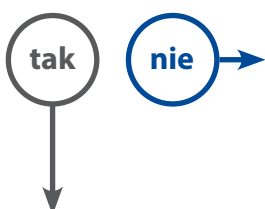
dzie stale obecna na miejscu wykonywania tych prac. Ma obowiązek zapewnić niezbędne środki zabezpieczające pracowników. Przed przystąpieniem do wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych wszyscy pracownicy powinni zostać poddani instruktażowi, podczas którego zostaną poinformowani o kolejności wykonywania prac, imiennym podziale zadań oraz wymaganiach bezpieczeństwa obowiązujących przy poszczególnych czynnościach.

Podstawa prawna: § 81 [3]

UWAGA!

Pracodawca powinien zapewnić, aby dostęp do miejsc wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych miały wyłącznie osoby odpowiednio poinstruowane.

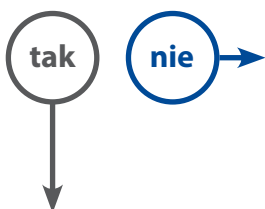
Ad. 15. Czy w zakładzie opracowano wykaz prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby?

Jeżeli w zakładzie są prace, przy których istnieje możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi, pracodawca ma obowiązek zapewnić, aby były one wykonywane przez co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji. Do takich prac mogą należeć prace na wysokościach przy zabezpieczeniu środkami ochrony indywidualnej. W sytuacji awaryjnej, gdy pracownik po upadku z wysokości zawiśnie na linie konieczne jest szybkie ewakuowanie pracownika i udzielenie mu pierwszej pomocy. Jeżeli pracownik wykonywałby pracę sam, pomoc mogłaby nadejść za późno. Stąd konieczna jest obecność drugiej osoby, która powiadomi odpowiednie osoby i podejmie odpowiednie działania. Podobnie przy pracach w wykopach o głębokości powyżej 2 m. Jeżeli pracownik zasłabnie w wykopie, będzie obecny drugi, który powiadomi odpowiednie osoby. Niektóre prace muszą być wykonywane w zespołach z zgodnie z obowiązującymi przepisami. Są to, np. prace w zbiornikach, kanałach, prace energetyczne itp. Wykaz prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby ustala pracodawca po konsultacji z pracownikami.

Podstawa prawna: art. 225 [1]

Ad. 16. Czy pracownikom zapewniono napoje profilaktyczne?

Pracownikom zatrudnionym przy pracach na otwartej przestrzeni pracodawca ma obowiązek zapewnić napoje profilaktyczne gorące, jeżeli temperatura otoczenia jest niższa niż 10°C oraz napoje zimne, jeżeli temperatura powietrza przekracza 25°C. Ilość napojów nie jest określona w przepisach, ale powinna zaspokoić potrzeby pracowników. Napoje powinny być dostępne dla pracowników w ciągu całej zmiany roboczej i należy je wydawać w dniach wykonywania prac uzasadniających ich rozdanie. Pracownikom nie przysługuje ekwiwalent pieniężny za napoje profilaktyczne.

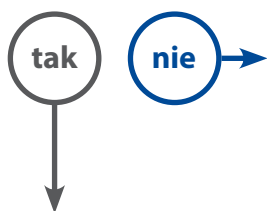
Podstawa prawna: § 4 do § 8 [12]

UWAGA!

Pracownikom nie przysługuje ekwiwalent pieniężny za napoje profilaktyczne.

II. ZAGOSPODAROWANIE TERENU BUDOWY

Ad. 1. Czy teren robót budowlanych został zabezpieczony przed dostępem osób nieupoważnionych?

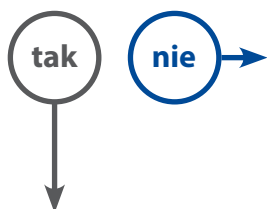
Każdy teren wykonywania prac budowlanych powinien być zabezpieczony przed dostępem osób nieupoważnionych, w tym przechodniów, dzieci i mieszkańców. Teren budowy należy wygrodzić pełnym ogrodzeniem o wysokości minimum 1,5 m z zamkniętymi bramami i furtkami. Jeżeli jednak prowadzone są roboty budowlane w miejscu ogólniedostępnym, np. ocieplenie budynku mieszkalnego, remont elewacji kamienicy w centrum miasta czy roboty ziemne w miejscu publicznym i nie ma możliwości ustawienia pełnego ogrodzenia, to należy w inny sposób odgrodzić i oznakować teren prowadzonych robót, np. balustradami ochronnymi w przypadku wykopów i stref niebezpiecznych, w których istnieje możliwość upadku przedmiotów z wysokości. Dodatkowo powinny pojawić się znaki bezpieczeństwa zakazujące wstępu i informujące o zagrożeniu. Wygrodzenie terenu prac budowlanych prowadzonych w miejscach publicznych taśmami bezpieczeństwa jest możliwe w przypadku krótkotrwałych prac i wymaga stałej dbałości o stan taśm i znaków bezpieczeństwa. W przypadku wygrozdzenia wykopu taśmą bezpieczeństwa konieczne jest dodatkowo szczelne przykrycie wykopu. W przypadku prac liniowych możliwe jest oznakowanie granic terenu za pomocą tablic ostrzegawczych. Jeżeli zabezpieczenia nie są dostateczne należy zapewnić stały nadzór.

Podstawa prawna: § 9, § 10, § 21 i § 145 [2]

UWAGA!

Pozostawienie w miejscu publicznym bez nadzoru rusztowań lub innych urządzeń wymaga zabezpieczenia ich przed dostępem osób nieuprawnionych, np. poprzez zdemontowanie drabinek na najniższym poziomie rusztowania.

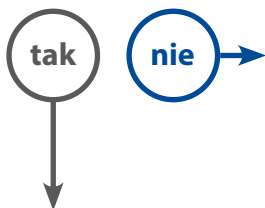
Ad. 2. Czy wyznaczono ciągi komunikacyjne i zabezpieczono je przed spadającymi przedmiotami?

Na budowie należy wydzielić ciągi komunikacyjne dla pieszych, odgrodzić je od dróg przeznaczonych dla pojazdów. Drogi dla pieszych powinny mieć szerokość nie mniejszą niż 0,75 m przy ruchu jednokierunkowym i 1,2 m przy ruchu dwukierunkowym i być odpowiednio oświetlone i oznakowane znakami bezpieczeństwa. Jeżeli drogi dla pieszych są wykorzystywane do ręcznego transportu materiałów, ich nachylenie nie powinno przekraczać 10%. Pochylenie o nachyleniu większym niż 15% należy wypoziować w listwy poprzeczne nabite w odległościach co 0,4 m. Pracodawca powinien zadbać, aby pracownicy nie chodzili po wodzie lub błocie, a w okresie zimowym, żeby nawierzchnia nie była śliska. Ciągi dla pieszych znajdujące się w strefie niebezpiecznej, w której istnieje możliwość upadku przedmiotów z wysokości należy zadaszyć szczelnym i odpornym na przebicie daszkiem. Zadaszone powinny być także przejścia dla osób postronnych, które znajdują się w strefie niebezpiecznej prac budowlanych, np. chodniki prowadzące wzdłuż rusztowań niewyłączone z ruchu.

Podstawa prawna: § 12, § 13, § 16 i § 20 [2]

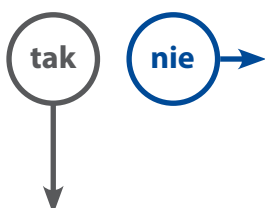
Ad. 3. Czy zapewniono pracującym szatnię i jadalnię?

Na miejscu wykonywania prac budowlanych należy pracującym wydzielić pomieszczenia przeznaczone na szatnię odzieży własnej i roboczej oraz jadalnię. Jeżeli na budowie wykonuje pracę do 20 pracujących, to szatnia i jadalnia mogą być utworzone w jednym pomieszczeniu. W szatni każdy pracownik powinien mieć indywidualną szafkę umożliwiającą przechowywanie oddzielnie odzieży własnej i roboczej. Dla co najmniej 50% korzystających z szatni należy zapewnić miejsca siedzące. Szatnia powinna mieć wentylację zapewniającą co najmniej 4-krotną wymianę powietrza na godzinę. Jadalnię należy wyposażać w urządzenia do podgrzania wody, zlewozmywak oraz stoły i siedziska umożliwiające higieniczne spożycie posiłku. Jeżeli w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych jako siedziska stosowane są ławki, to powinny być one trwale przymocowane do podłoża. Przy budowach liniowych można pracującym zapewnić schroniska przewoźne wyposażone w urządzenia do podgrzewania posiłków, stół, krzesła, urządzenia do ogrzania się pracowników, suszenia odzieży i do mycia się.

Podstawa prawna: § 31, § 34 i § 35 [2] oraz § 16 [5]

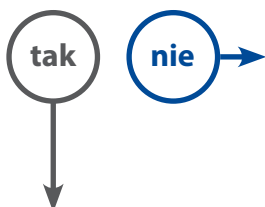
Ad. 4. Czy zapewniono pracującym umywalnię z bieżącą wodą?

Pracodawca ma obowiązek zapewnić w miejscu wykonywania prac budowlanych umywalnię z bieżącą wodą ciepłą i zimną. Na każdych 10 pracowników powinna przypadać jedna umywalka, a przy pracach brudzących i w kontakcie z substancjami szkodliwymi jedna umywalka na pięciu pracowników. W przypadku zastosowania umywalek szeregowych, jedno stanowisko powinno przypadać na pięciu pracowników.

Podstawa prawna: § 30 [2] oraz § 18 i § 19 załącznika nr 3 [3]

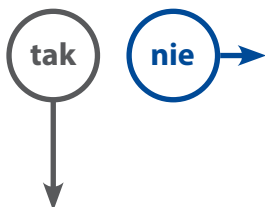
Ad. 5. Czy zapewniono pracującym suszarnię?

W miejscu wykonywania prac budowlanych przynajmniej w okresach jesiennie-zimowych powinna być zapewniona suszarnia przeznaczona do suszenia odzieży roboczej. Suszarnia powinna mieć zapewnione ogrzewanie i wentylację, aby proces suszenia mógł przebiegać w sposób higieniczny.

Podstawa prawna: § 30 [2]

Ad. 6. Czy zapewniono pracującym ustępy w odległości nie większej niż 125 m od stanowisk pracy?

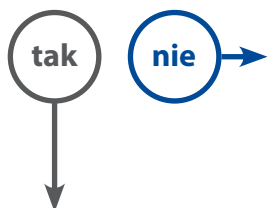
W miejscu wykonywania prac budowlanych na każdych 30 mężczyzn należy zapewnić co najmniej jedną miskę ustępową i jeden pisuar spłukiwane bieżącą wodą. Ustęp powinien znajdować się w odległości nieprzekraczającej 75 m dla osób pracujących wewnątrz budynku i 125 m dla osób pracujących na otwartej przestrzeni.

Podstawa prawna: § 30 [2] oraz § 25 i § 28 załącznika nr 3 [3]

Uwaga!

Na miejscu wykonywania prac budowlanych należy pracownikom wydzielić pomieszczenia przeznaczone na szatnię odzieży własnej i roboczej oraz jadalnię. Należy zapewnić w miejscu wykonywania prac budowlanych umywalnię z bieżącą wodą ciepłą i zimną.

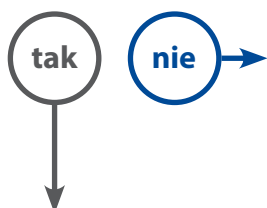
Ad. 7. Czy teren prac budowlanych i stanowiska pracy są właściwie oświetlone?

Miejsca wykonywania robót budowlanych, stanowiska pracy, strefy niebezpieczne, drogi komunikacyjne i pomieszczenia powinny być dostatecznie oświetlone. Jeżeli światło dzienne jest niedostateczne (np. na biegach schodowych, w piwnicach itp.) lub praca wykonywana jest po zmroku, to należy zapewnić odpowiednie do zakresu wykonywanych prac oświetlenie sztuczne.

Podstawa prawna: § 8, § 45 i § 60 [2]

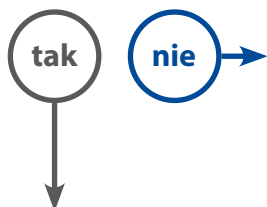
Ad. 8. Czy na miejscu wykonywania robót budowlanych zapewniono odpowiednie środki ochrony przeciwpożarowej i apteczkę?

Prace budowlane są często pracami z otwartym ogniem (spawanie, prace izolacyjne) lub z materiałami łatwopalnymi i stanowią zagrożenie pożarowe. Teren budowy powinien być wyposażony w niezbędny sprzęt do gaszenia pożaru. Szczególnie w miejscach wykonywania prac pożarowo niebezpiecznych należy zapewnić gaśnice i koce gaśnicze. Pracodawca ma także obowiązek zadbać o niezbędne środki do udzielania pierwszej pomocy, a także wyznaczyć pracowników przeszkolonych w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Na każdej budowie lub w każdym miejscu wykonywania prac budowlanych powinna znajdować się apteczka oraz informacje z numerem telefonu do osoby wyznaczonej do udzielania pierwszej pomocy.

Podstawa prawna: art. 209¹ [1] oraz § 44 [3]

Ad. 9. Czy wyznaczono miejsca składowania materiałów i narzędzi?

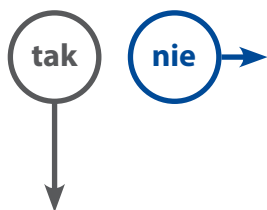

Na terenie budowy materiały, urządzenia i narzędzia powinny być składowane w miejscach do tego wyznaczonych, na podłożu utwardzonym i odwodnionym. Składowiska należy tak zorganizować, aby wyeliminować możliwość rozsunięcia się, zsunienia czy wywrócenia składowanych materiałów i urządzeń. Składowany materiał powinien być oddalony o 0,75 m od ogrodzenia lub zabudowań i o 5 m od stałych stanowisk pracy. Zabronione jest opieranie materiałów o ściany wznoszonego budynku, słupy linii energetycznych i trakcyjnych itp. Nie wolno przechowywać materiałów i narzędzi w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych.

Podstawa prawna: § 23 i § 26 i § 27 [2]

III. INSTALACJA ELEKTRYCZNA

Ad. 1. Czy zapewniono odpowiednie zabezpieczenia instalacji elektrycznej zasilającej stanowiska pracy na budowie lub w miejscu wykonywania robót budowlanych?

Rozdzielnice instalowane na placach budowy powinny być wykonane w stopniu ochrony minimum IP44 ze wszystkimi drzwiami zamykanymi. Obwody zasilające gniazda wtyczkowe i inne obwody zasilające ręczne narzędzia elektryczne powinny być zabezpieczone przez urządzenia różnicowoprądowe, bardzo niskie napięcie SELV i PELV lub separację elektryczną. Niedopuszczalne jest zasilanie stanowisk pracy na budowie z instalacji zabezpieczonych bezpiecznikami topikowymi. W obwodach zasilających należy stosować wyłącznie urządzenie różnicowoprądowe. Jeżeli podczas remontu starego budynku do zasilania wykorzystywana jest instalacja niezabezpieczona przez urządzenia różnicowoprądowe, taki stan jest niezgodny z prawem.

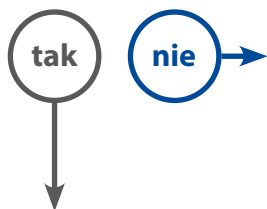
Podstawa prawna: PN EN 61439-4:2013-06 „Rozdzielnice i sterownice niskonapięciowe

– Część 4: Wymagania dotyczące zestawów przeznaczonych do instalowania na placu budowy (ACS)” oraz PN-HD 60364-7-704:2010 „Instalacje elektryczne niskiego napięcia

– Część 7-704: Wymagania dotyczące specjalnych instalacji lub lokalizacji

– Instalacje na terenie budowy i rozbiórki”.

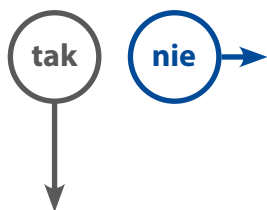
Ad. 2. Czy zapewniono instalację elektryczną zasilającą stanowiska pracy, której bezpieczeństwo zostało potwierdzone pomiarami?

Kontrolę stanu i oporności izolacji stacjonarnych urządzeń elektrycznych należy przeprowadzać dwa razy w roku, a także zawsze przed uruchomieniem urządzenia po dokonaniu zmian i napraw części elektrycznych i mechanicznych, po jego przemieszczeniu oraz po miesięcznej przerwie w pracy urządzenia. Działanie urządzeń różnicowoprądowych powinno być sprawdzane zawsze przed przystąpieniem do pracy. Przed dopuszczeniem pracujących do użytkowania instalacji elektrycznej na budowie należy sprawdzić, czy skuteczność zabezpieczenia przed porażeniem prądem elektrycznym została potwierdzona odpowiednimi pomiarami. Kopie zapisu pomiarów powinny znajdować się u kierownika budowy.

Podstawa prawna: § 58 i § 59 [2]

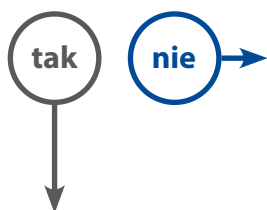
Ad. 3. Czy rozdzielnice budowlane są zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych?

Rozdzielnice budowlane są stacjonarnymi urządzeniami elektrycznymi, których obsługa wymaga uprawnień elektrycznych. Nie wolno obsługiwać rozdzielnic osobom niemającym odpowiednich zaświadczeń kwalifikacyjnych. Z tego powodu wszystkie rozdzielnice powinny być zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych tj. skutecznie zamknięte.

Podstawa prawna: § 56 [2]

Ad. 4. Czy przewody elektryczne są usytuowane w taki sposób, żeby nie narażać pracujących na potknięcie i czy zostały zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi?

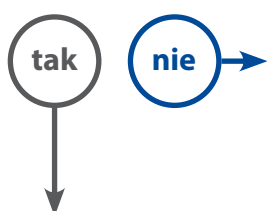
Na budowie rozdzielnice budowlane powinny być usytuowane w odległości nie większej niż 50 m. Taka odległość stwarza konieczność stosowania przedłużaczy. Przewody należy tak rozmieścić, aby nie zagrażały poruszającym się po budowie i pracującym osobom i nie powodowały ryzyka zaczepienia czy potknięcia się. Zwłaszcza przewody usytuowane na drogach komunikacyjnych, np. na biegach klatki schodowej powinny być ułożone przy ścianach i zabezpieczone przed niekontrolowanym przesunięciem. Przewody elektryczne należy zabezpieczyć przed uszkodzeniami mechanicznymi. Trzeba je układać lub zakrywać w taki sposób, aby nie były najeżdżane przez środki transportu ani niszczone przez składowany lub transportowany ładunek.

Podstawa prawna: § 56 i § 57 [2]

UWAGA!

Nie wolno obsługiwać rozdzielnic osobom niemającym odpowiednich zaświadczeń kwalifikacyjnych.

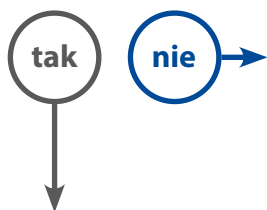
Ad. 5. Czy przewody elektryczne mają nieuszkodzoną izolację?

Wszystkie przewody zasilające urządzenia, w tym także przewody przedłużaczy powinny mieć pełną i nieuszkodzoną izolację zabezpieczającą zarówno przed dotykiem bezpośrednim do części przewodzących prąd, jak również izolację zabezpieczającą przed dotykiem pośrednim. Przetarcia, pęknięcia czy przecięcia izolacji podstawowej lub dodatkowej nie mogą być zabezpieczane taśmą izolacyjną. Takie uszkodzenia eliminują urządzenie z eksploatacji. Należy zwrócić uwagę także na miejsca wejścia kabli zasilających do obudowy urządzenia czy obudowy wtyczki. Tam musi być pełna izolacja uniemożliwiająca dostęp do części będących pod napięciem.

Podstawa prawna: § 57 i § 58 [2]

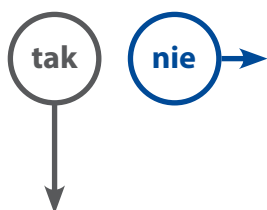
Ad. 6. Czy gniazda elektryczne mają odpowiednią osłonę zabezpieczającą pracujących przed porażeniem prądem?

Wszystkie gniazda elektryczne będące pod napięciem powinny mieć odpowiednio szczelną i skuteczną osłonę uniemożliwiającą dostęp do przewodów będących pod napięciem. Wyrwane gniazda lub gniazda z uszkodzoną obudową powinny być natychmiast wycofane z eksploatacji.

Podstawa prawna: § 10 [3]

Ad. 7. Czy eksploatowane na budowie przedłużacze są przeznaczone do pracy na otwartej przestrzeni (ochrona minimum IP44)?

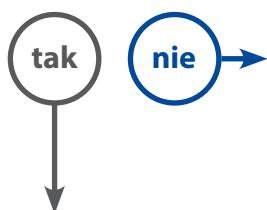

Warunki panujące na budowie wymagają stosowania przedłużaczy przeznaczonych do pracy na przestrzeni otwartej z zapewnioną ochroną minimum IP44. Gniazda takich przedłużaczy powinny być wyposażone w klapki ochronne. Jeżeli prace budowlane wykonywane są w zamkniętych pomieszczeniach, to wówczas można stosować przedłużacze o ochronie IP23. Przewody przedłużaczy (niezależnie od tego czy pracują na otwartej przestrzeni czy w zamkniętych pomieszczeniach) powinny

być przewodami oponowymi typu H07 RN-F lub równoważnymi, odpornymi na ścieranie i na wodę. Przedłużacze niespełniające tych warunków powinny być wycofane z eksploatacji.

Podstawa prawna: PN-HD 60364-7-704:2010 „Instalacje elektryczne niskiego napięcia – Część 7-704: Wymagania dotyczące specjalnych instalacji lub lokalizacji – Instalacje na terenie budowy i rozbiórki”.

Ad. 8. Czy stanowiska pracy znajdujące się w pobliżu napowietrznych linii energetycznych znajdują się w bezpiecznej odległości?

Stanowiska pracy, składowiska oraz maszyny i urządzenia powinny być usytuowane w bezpiecznej odległości od napowietrznych linii energetycznych. Bezpieczne odległości (liczone w poziomie od skrajnego przewodu) w zależności od napięcia znamionowego linii wynoszą:

- 3 m - dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 kV,
- 5 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 kV, lecz nieprzekraczającym 15 kV,
- 10 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 kV, lecz nieprzekraczającym 30 kV,
- 15 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 kV, lecz nieprzekraczającym 110 kV,
- 30 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 kV.

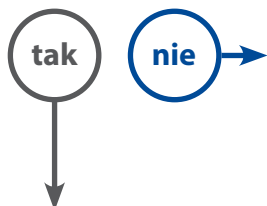
Jeżeli konieczne jest wykonywanie robót budowlanych bezpośrednio pod linią wysokiego napięcia, to można do nich przystąpić po wcześniejszym uzgodnieniu bezpiecznych warunków pracy z użytkownikiem linii.

Wszystkie maszyny i urządzenia ruchome, które pracują w pobliżu napowietrznych lub kablowych linii elektroenergetycznych powinny być wyposażone w sygnalizatory napięcia.

Podstawa prawna: § 55 [2]

IV. PRACA NA WYSOKOŚCI

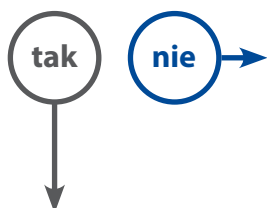
Ad. 1. Czy osoby pracujące na wysokości są zabezpieczone przed upadkiem z wysokości?

Każda osoba pracująca co najmniej 1 m od poziomu podłogi lub ziemi, powinna być zabezpieczona przed upadkiem z wysokości. Podstawowym zabezpieczeniem jest balustrada ochronna składająca się z poręczy ochronnej znajdującej się na wysokości 1,1 m, krawężnika o wysokości 0,15 m oraz wypełnienia przestrzeni między poręczą ochronną a krawężnikiem (najczęściej tzw. poręcz pośrednia). Do środków ochrony zbiorowej przed upadkiem z wysokości zaliczane są także siatki bezpieczeństwa, które mają za zadanie wychwycenie spadającego pracownika. Środki ochrony zbiorowej są najskuteczniejszym zabezpieczeniem przed upadkiem z wysokości, ponieważ chronią niezależnie od woli pracujących. Jednakże nie zawsze można je zastosować. Jeżeli nie ma możliwości zastosowania środków ochrony zbiorowej wówczas należy zabezpieczyć pracujących środkami ochrony indywidualnej dobranymi do wysokości i warunków w jakich zorganizowano stanowisko pracy.

Podstawa prawna: § 6 i § 15 [2]

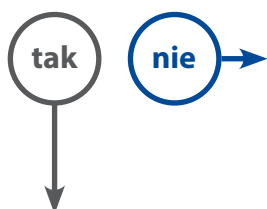
Ad. 2. Czy krawędzie powierzchni znajdujących się na wysokości są wyposażone w środki ochrony zbiorowej zabezpieczające pracujących przed upadkiem z wysokości?

Wszystkie krawędzie powierzchni otwartych znajdujące się na wysokości powinny być wyposażone w środki ochrony zbiorowej (balustrady ochronne, siatki, rusztowania ochronne) chroniące przed upadkiem z wysokości. Dotyczy to zarówno krawędzi stropów, które nie są zabudowane ścianami, jak również krawędzi płyt balkonowych, krawędzi dachów, itp. Jeżeli na danej powierzchni (np. na stropie wielokondygnacyjnej konstrukcji) nie jest wykonywana praca i zabezpieczenie krawędzi jest zbędne, wówczas należy zagrozić dostęp do tej przestrzeni, np. poprzez zagrodzenie otworu drzwiowego i oznakowanie znakami bezpieczeństwa.

Podstawa prawna: § 6, § 7, § 133 [2]

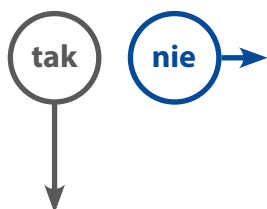
Ad. 3. Czy otwory w ścianach są zabezpieczone balustradami ochronnymi?

Na powierzchniach znajdujących się na wysokości wszystkie otwory w ścianach zewnętrznych, których dolna krawędź znajduje się niżej niż 1,1 m powinny być zabezpieczone balustradą ochronną. Pozostawione w czasie wykonywania robót w ścianach otwory na drzwi, balkony, szyby dźwigów, przez które istnieje możliwość upadku z wysokości także muszą być zabezpieczone balustradą ochronną.

Podstawa prawna: § 136 i § 137 [2]

Ad. 4. Czy otwory w stropach są zabezpieczone przed możliwością upadku pracujących z wysokości?

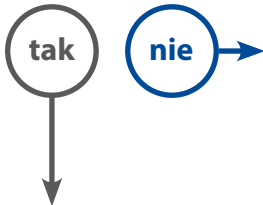

Wszystkie otwory technologiczne w stropach, do których możliwy jest dostęp pracujących, należy ogrodzić balustradą ochronną lub w inny sposób zabezpieczyć przed możliwością wpadnięcia. Jeżeli otwory w stropach są zabezpieczone poprzez zakrycie ich, to należy sprawdzić czy przykrycie otworu ma odpowiednią wytrzymałość i nie zarwie się pod ciężarem pracujących lub transportowanego ładunku. Ponadto

element przykrywający powinien być przymocowany do podłoża, aby wyeliminować niekontrolowane przesunięcie się elementu i odkrycie otworu, a także należy zapewnić znaki ostrzegające i informujące o tym, że pod elementem znajduje się otwór i istnieje ryzyko upadku z wysokości.

Podstawa prawna: § 134 [2]

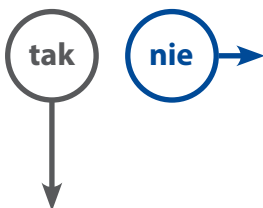
Ad. 5. Czy biegi schodowe są wyposażone w balustrady ochronne?

Dojścia do stanowisk pracy, które znajdują się na wysokości, w tym także biegi schodowe należy wyposażyć w balustrady ochronne chroniące pracowników przed upadkiem z wysokości. Balustrada ochronna powinna składać się z poręczy ochronnej na wysokości 1,1 m, krawężnika oraz z wypełnienia przestrzeni między krawężnikiem a poręczą, np. poręczą pośrednią. Krawężnik powinien być przymocowany od zewnętrznej strony biegu schodowego, aby szczeliny między krawężnikiem a powierzchnią schodów nie były większe niż 2 cm. Jeżeli w remontowanym budynku biegi schodowe są wyposażone w stare poręcze, których wysokość jest mniejsza niż 1,1 m, to należy zamocować krawężnik oraz dodatkowy element na wysokości 1,1 m stanowiący poręcz ochronną.

Podstawa prawna: § 133 [2]

Ad. 6. Czy wyznaczono i oznakowano strefy niebezpieczne przy wykonywaniu prac na wysokości?

Przy wykonywaniu prac na wysokości należy wygrodzić strefę niebezpieczną o szerokości minimum 6 m, ale nie mniejszej niż 1/10 wysokości, z której mogą spaść przedmioty. Jeżeli prace są wykonywane w zwartej zabudowie miejskiej, wówczas strefa niebezpieczna może być zmniejszona pod warunkiem zastosowania innych rozwiązań zabezpieczających osoby przebywające na dole przed spadaniem przedmiotów z góry. Takimi zabezpieczeniami mogą być siatki ochronne. Strefy niebezpieczne powinny być wygrozione balustradami i oznakowane znakami bezpieczeństwa w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym. Przejścia i stanowiska pracy znajdujące się w strefie niebezpiecznej powinny być zadaszone szczelnymi daszkami odpornymi na przebicie.

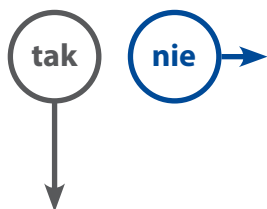
Podstawa prawna: § 20 i § 21 [2]

UWAGA!

Każda osoba pracująca co najmniej 1 m od poziomu podłogi lub ziemi, powinna być zabezpieczona przed upadkiem z wysokości. Jeżeli nie ma możliwości zastosowania środków ochrony zbiorowej, wówczas należy zabezpieczyć pracowników środkami ochrony indywidualnej dobranymi do wysokości i warunków w jakich zorganizowano stanowisko pracy.

V. RUSZTOWANIA

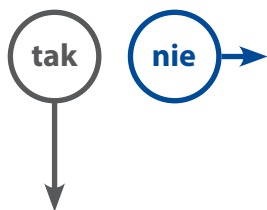
Ad.1. Czy osoby montujące rusztowanie mają uprawnienia do ich montażu oraz czy są wyposażone i stosują środki ochrony indywidualnej głowy i sprzęt chroniący przed upadkiem z wysokości?

Do montażu rusztowań metalowych mogą być dopuszczone wyłącznie osoby mające książeczkę monterzysty wydaną przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie*. Dotyczy to także montażu rusztowań warszawskich. W trakcie montażu pracownicy powinni bezwzględnie stosować hełmy ochronne oraz środki ochrony indywidualnej chroniące przed upadkiem z wysokości. Sposób mocowania środków ochrony indywidualnej powinien być zgodny z instrukcją montażu rusztowania wydaną przez producenta, a jeżeli instrukcja producenta nie zawiera takich informacji, to powinny one być szczegółowo opisane w instrukcji bezpiecznego wykonywania robót montażowych opracowanej przez pracodawcę. Podczas montażu i demontażu rusztowania bezwzględnie musi być wyznaczona strefa niebezpieczna o szerokości minimum 6 m lecz nie mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spaść elementy.

Podstawa prawna: § 109 i § 120 [2]

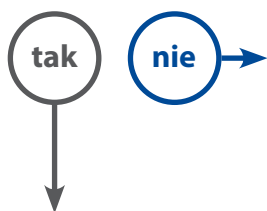
Ad. 2. Czy rusztowania są właściwie posadowione na gruncie?

Rusztowania powinny być ustawione na wytrzymałym i wyrównanym gruncie, który nie jest podmywany wodą. Stojaki rusztowań muszą być zakończone stopą, która rozkłada obciążenie od rusztowania na większą powierzchnię. Stopy stojaków ustawionych prostopadłe do budynku powinny stać na jednym, wytrzymałym elemencie wspólnym tzw. podkładzie. Nie wolno ustawiać pojedynczych stóp rusztowania na podkładzie lub na elementach o nieznannej wytrzymałości.

Podstawa prawna: § 114 [2]

Ad. 3. Czy rusztowania mają bezpieczne pomosty?

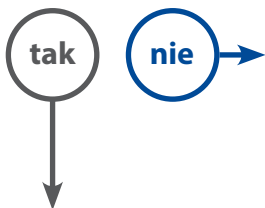

Stanowisko pracy na rusztowaniu powinno być zorganizowane na pełnym podeście wypełniającym cały przekrój rusztowania. Podest powinien być stabilny i zabezpieczony przed niekontrolowanym przesunięciem. Nie wolno dopuszczać do pracy na podeście, który stanowią luźno poukładane, często pojedyncze deski. Dotyczy to każdego typu rusztowania, w tym także rusztowań warszawskich. Podest rusztowania warszawskiego powinien wypełniać cały przekrój rusztowania i być zabezpieczony przed przesunięciem. Jeżeli będzie tylko na części przekroju rusztowania, wówczas konieczne jest zastosowanie balustrad ochronnych od strony wewnętrznej.

Podstawa prawna: § 135 [2]

* Obecna nazwa to Sieć Badawcza Łukasiewicz Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego.

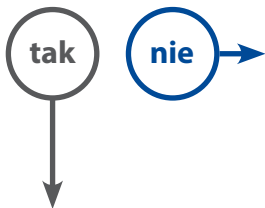
Ad. 4. Czy pomosty rusztowań są odpowiednio obarierowane?

Pomosty rusztowań muszą być wyposażone w balustrady ochronne chroniące pracujących przed upadkiem z wysokości. Balustrada ochronna składa się z poręczy ochronnej na wysokości 1,1 m (przy rusztowaniach systemowych dopuszcza się wysokość 1,0 m), krawężnika o wysokości 0,15 m oraz poręczy pośredniej. Balustrady powinny znajdować się z każdej strony, z której istnieje możliwość upadku z wysokości: od zewnętrznej strony, od szczytu rusztowania, od wewnętrznej strony, jeżeli rusztowanie wystaje poza obrys budynku, a także od wewnętrznej strony, jeżeli rusztowanie jest ustawione od ściany w odległości większej niż 0,2 m.

Podstawa prawna: § 115 pkt 4, § 112 i § 15 ust. 3 [2]

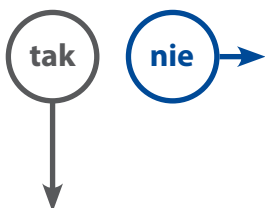
Ad. 5. Czy konstrukcja rusztowania jest odpowiednio stężona i zakotwiona?

Rozmieszczenie stężeń i kotew jest określone w instrukcji producenta rusztowania i tych zaleceń należy przestrzegać. Zgodnie z Polskimi Normami stężenia pionowe rusztowań elewacyjnych powinny być rozmieszczone systematycznie, przy czym liczba stężeń nie może być mniejsza niż 2 na każdej kondygnacji rusztowania. Odległość między polami stężeń nie może przekraczać 10 m. Kotwy należy umieszczać symetrycznie na całej powierzchni, przy czym odległość między kotwieniami w poziomie nie powinna przekraczać 4-5 m, a w pionie 4-6 m, tak aby na każde 16-30 m² rusztowania było zastosowane 1 zakotwienie. Wszelkie wystające poza obrys budynku części rusztowania należy kotwić dodatkowo. Podobnie należy dodatkowo kotwić, gdy na rusztowaniu jest zamontowany wysięgnik, albo rusztowanie jest osiatkowane, ponieważ siatka może przy silnym wietrze powodować większe siły wyrwywające. Są to wymagania minimalne. Jeżeli instrukcja producenta narzuca ostrzejsze wymagania, to są one obowiązujące. Konstrukcja rusztowania nie powinna wystawać poza najwyższą położoną linię kotew więcej niż 3 m, a pomost roboczy umieszcza się nie wyżej niż 1,5 m ponad tą linię. Stężeniami poziomymi rusztowań są najczęściej pomosty robocze, dlatego nie wolno pracować na konstrukcji, która nie ma zamontowanej minimalnej liczby pomostów określonej przez producenta. Inaczej jest w rusztowaniach wolno stojących, np. rusztowaniu warszawskim, gdzie przewidziano specjalne elementy stężeń poziomych, które muszą być montowane na określonych wysokościach – pierwsze stężenie poziome powinno pojawić się tuż nad stopami lub kółkami rusztowania warszawskiego.

Podstawa prawna: § 108 i § 115 [2]

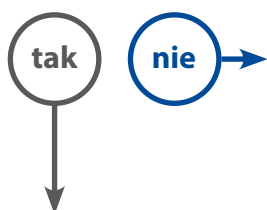
Ad. 6. Czy zapewniono odpowiednie pionowe komunikacje?

Na rusztowaniach należy zapewnić bezpieczną komunikację pionową, zgodną z dokumentacją producenta. Nie wolno wchodzić na rusztowanie po elementach konstrukcyjnych i od zewnętrznej strony rusztowania. Wchodzenie na rusztowanie może odbywać się wyłącznie po wewnętrznej stronie. Z tego powodu podesty znajdujące się w pionie komunikacyjnym muszą być wyposażone we włazy zamykane na czas pracy. Piony komunikacyjne powinny być oddalone od stanowiska pracy nie więcej niż 20 m oraz wyposażone w drabinki o stabilnej konstrukcji zapewniającej bezpieczne uchwycenie się podczas wchodzenia.

Podstawa prawna: § 112 i § 113 [2]

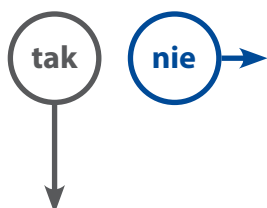
Ad. 7. Czy rusztowanie ma uziemienie, którego skuteczność jest potwierdzona pomiarami?

Każde rusztowanie metalowe powinno być uziemione, a oporność uziomu powinna być potwierdzona pomiarami wykonanymi przez uprawnionego elektryka. Zgodnie z Polskimi Normami oporność uziemienia mierzona prądem przemiennym o częstotliwości 50 Hz nie powinna przekraczać 10 ohmów. Odległość między uziemieniami nie powinna przekroczyć 12 m.

Podstawa prawna: § 117 [2]

Ad. 8. Czy dokonano odbioru rusztowania przed dopuszczeniem pracujących do pracy?

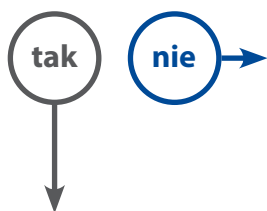
Przed dopuszczeniem do pracy na rusztowaniu powinno być ono odebrane przez kierownika budowy lub osobę mającą uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Odbiór rusztowania powinien być potwierdzony wpisem do dziennika budowy lub protokołem odbioru, które powinny określać:

1. użytkownika rusztowania,
2. przeznaczenie rusztowania,
3. wykonawcę montażu rusztowania z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz numeru telefonu,
4. dopuszczalne obciążenia pomostów i konstrukcji rusztowania,
5. datę przekazania rusztowania do użytkowania,
6. oporność uziomu,
7. terminy kolejnych przeglądów rusztowania.

Protokół odbioru rusztowania musi być podpisany przez osobę mającą uprawnienia budowlane. Jeżeli wykorzystywane są rusztowania zmontowane przez inną firmę należy przed dopuszczeniem pracowników do pracy sprawdzić czy zostało ono odebrane przez uprawnioną osobę.

Podstawa prawna: § 110 [2]

Ad. 9. Czy rusztowania przejezdne są właściwie eksploatowane?

Rusztowania przejezdne należy wyposażyć w sprawne hamulce na kółkach. Podczas pracy na rusztowaniu przejezdnym co najmniej dwa hamulce znajdujące się po przekątnej powinny być zablokowane. Droga przemieszczania rusztowań przejezdných powinna być równa i utwardzona o spadku nieprzekraczającym 1%. Nie wolno przesuwania rusztowań, jeżeli przebywają na nim pracownicy.

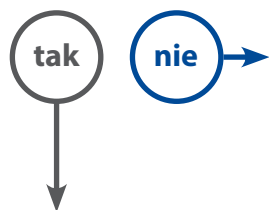
Podstawa prawna: § 130 do § 132 [2]

UWAGA!

Do montażu rusztowań metalowych mogą być dopuszczone wyłącznie osoby mające książeczkę montażysty wydaną przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie*. Przed dopuszczeniem do pracy na rusztowaniu powinno być ono odebrane przez kierownika budowy lub osobę mającą uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej.

* Obecna nazwa to Sieć Badawcza Łukasiewicz Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego.

Ad. 10. Czy na rusztowaniu wywieszono informację na temat nośności pomostów i danych osób wykonujących montaż rusztowań?

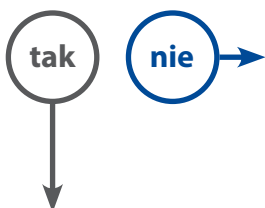

Na rusztowaniu należy umieścić tablicę określającą wykonawcę montażu rusztowań (imię i nazwisko lub nazwa firmy oraz numer telefonu kontaktowego) oraz dopuszczalne obciążenie pomostów i konstrukcji rusztowania. Dopuszczalne obciążenie pomostów powinno być określone w jednostkach czytelnych dla pracujących, tj. w kilogramach na pomost, a nie w kN/m². Pracownicy nie mogą mieć żadnych wątpliwości w ocenie, czy wniesiony materiał nie przeciąży pomostu.

Podstawa prawna: § 111 [2]

VI. DRABINY

Ad. 1. Czy drabiny są stosowane wyłącznie do krótkotrwałych prac, do których zastosowanie bezpieczniejszego sprzętu jest nieuzasadnione?

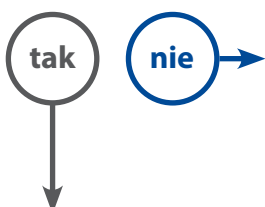

Drabiny są na budowach powszechnym sprzętem do pracy na wysokości. Jednakże ich konstrukcja nie pozwala na skuteczny sposób zabezpieczenia pracownika przed upadkiem z wysokości. Dlatego drabiny jako stanowiska robocze powinny być stosowane wyłącznie wówczas, gdy wykorzystanie bezpieczniejszego sprzętu jest nieuzasadnione z powodu krótkotrwałej pracy i niskiego poziomu ryzyka albo innych okoliczności, których pracodawca nie może zmienić.

Nie powinny być zatem stosowane jako podstawowe wyposażenie stanowiska pracy na wysokości. Należy podkreślić, że przepisy zabraniają stosowania drabin przy wykonywaniu prac murarskich oraz tynkarskich z drabin przystawnych, a także przy pracach ciesielskich powyżej 3 m i malarskich powyżej 4 m.

Podstawa prawna: § 8b ust. 1 [6] oraz § 48, § 188, § 189, § 194 [2]

Ad. 2. Czy drabiny stosowane na stanowiskach pracy mają odpowiednią wysokość?

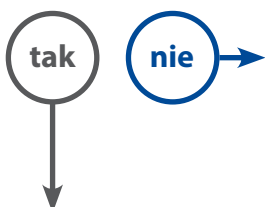

Drabiny powinny być używane w taki sposób, aby pracownicy przez cały czas mieli zapewnioną możliwość bezpiecznego uchwycenia się poręczy i wsparcia. Należy zatem dostarczyć pracownikowi drabinę o takiej wysokości, aby stojąc na niej i wykonując powierzoną mu pracę mógł w każdym momencie uchwycić się poręczy lub podłużnic, a w czasie gdy ręce ma zajęte mógł podeprzeć się udem lub biodrem o drabinę.

W każdym momencie pracy pracownik powinien być podparty na drabinie w co najmniej w trzech punktach: dwoma stopami i trzecim punktem, tj. ręką, biodrem itp. Przy pracach na drabinach na wysokości powyżej 2 m nad poziomem terenu zewnętrznego lub podłogi należy zapewnić i wyegzekwować od pracowników stosowanie, odpowiedniego do rodzaju wykonywanych prac, sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości jak: szelki bezpieczeństwa z linką bezpieczeństwa przymocowaną do stałych elementów konstrukcji.

Podstawa prawna: § 8b ust. 3 [6] § 108 [3]

Ad. 3. Czy drabiny stosowane jako środki dostępu są stabilne i wystają na bezpieczną wysokość ponad powierzchnię, na którą prowadzą?

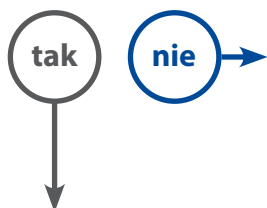

Drabiny przenośne mogą być używane jako środki dostępu do powierzchni znajdującej się na wysokości. Muszą jednak być dostatecznie długie, tak aby wystarczająco wystawały ponad powierzchnię, na którą prowadzą, chyba że zostały zastosowane inne środki zapewniające pewne uchwycenie poręczy.

Drabiny, które nie zostały wyposażone w pałąki, a ich długość przekracza 4 m powinny być wyposażone w prowadnicę pionową w odległości od osi drabiny nie większej niż 0,4 m, umożliwiającą założenie urządzenia samohamującego, połączonego z linką bezpieczeństwa szelek bezpieczeństwa.

Podstawa prawna: § 8b ust. 2 [6] i § 141 [2]

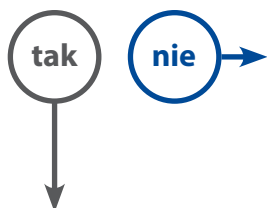
Ad. 4. Czy drabiny są w odpowiednim stanie technicznym?

Drabiny stosowane jako wyposażenie stanowiska pracy lub jako środki dostępu muszą być odpowiednio wytrzymałe (skonstruowane z materiału o odpowiedniej wytrzymałości) i nieuszkodzone. Podłużnice i szczeble powinny być wykonane z nieuszkodzonego materiału o odpowiedniej wytrzymałości. Szczeble i stopnie mocno i trwale połączone z podłużnicami. Drabiny aluminiowe muszą mieć proste, niewygięte szczeble i podłużnice. Szczeble drewniane powinny być zaczopowane w gniazdach podłużnic, sklejone i zaklinowane w przypadku czopów przelotowych. Szczeble drewniane o przekroju prostokąta muszą mieć minimalne wymiary 21 mm x 37 mm. Okrągłe szczeble średnicę większą od 25 mm. Szczeble lub stopnie z metalu lub tworzywa sztucznego powinny mieć powierzchnię antypoślizgową np. profilowaną. Szerokość szczebla w świetle nie może być mniejsza niż 280 mm, a odstęp między szczeblami nie mniejszy niż 250 mm i nie większy niż 300 mm.

Podstawa prawna: §50 ogólnych i PN-EN131-1 +A1:2019-12 „Drabiny – Część 1: Terminologia, rodzaje, wymiary funkcjonalne” oraz PN-EN131-2 +A2:2017 „Drabiny – Część 2: Wymagania, badanie, oznakowanie”.

Ad. 5. Czy drabiny stosowane na stanowiskach pracy mają zapewnioną odpowiednią stabilność i są zabezpieczone przed niekontrolowanym przemieszczeniem?

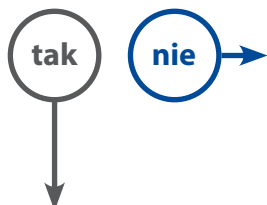

Drabiny przystawne muszą być stabilne i zabezpieczone przed niekontrolowanym przewróceniem na boki jak i do tyłu. Drabiny rozstawne powinny być całkowicie otwarte i zabezpieczone przed rozsunięciem. Drabiny należy tak ustawić, aby zapewnić ich stateczność w trakcie użytkowania, a więc ustawić na stabilnym podłożu w taki sposób, aby szczeble pozostawały w pozycji poziomej. Na dolnych końcach podłużnic powinny znajdować się urządzenia przeciwpślizgowe lub stabilizatory zaopatrzone w zabezpieczenia antypoślizgowe. Aby uniemożliwić przewrócenie się drabiny przystawnej należy przymocować górne końce podłużnic do odpowiednio wytrzymałych elementów.

Podstawa prawna: § 8b ust. 2 [6]

VII. PRACE ZIEMNE

Ad. 1. Czy ściany wykopów są zabezpieczone przed osunięciem gruntu?

Pionowe ściany wykopów należy umocnić szalunkami. Można wykonywać wykopy o ścianach pionowych bez umocnień tylko do głębokości 1 m w gruntach zwartych wyłącznie pod warunkiem, że teren przy wykopie w pasie o szerokości równej głębokości wykopu nie jest niczym obciążony np. urobkiem, środkami transportu itp.

Podstawa prawna: § 147, § 149 i § 152 [2]

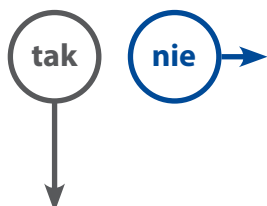
Należy pamiętać, że 1 m³ gruntu waży ponad 1,5 tony. Osoba, która pracuje w pozycji schylonej w płytkim wykopie o głębokości do 1 m, bez umocnionych ścian, a w pobliżu krawędzi składowany jest urobek, może być narażona na zawalenie ściany wykopu i zasypanie. W ten sposób pracownik może doznać ciężkiego urazu, np. złamania kręgosłupa. Dlatego zawsze należy sprawdzić, czy obciążenia w nieumocnionym wykopie są w odpowiedniej odległości. Jeżeli wykopy są wykonane ze skarpami, to kąt ich nachylenia powinien być dobrany do rodzaju gruntu (bezpieczny kąt nachylenia, to kąt tarcia wewnętrznego gruntu). Bezpieczny kąt nachylenia skarp musi być określony w dokumentacji projektowej zawsze, gdy:

- teren przy skarpie wykopu jest obciążony w pasie równym głębokości wykopu urobkiem, środkami transportu, koparką itp.,
- głębokość wykopu jest większa niż 4 m,
- roboty ziemne są wykonywane w gruncie nawodnionym,
- grunt stanowią iły skłonne do pęcznienia,
- wykopu dokonuje się na terenach osuwiskowych.

UWAGA!

Zawsze przed rozpoczęciem robót w wykopie wymaga się sprawdzenia stanu jego obudowy lub skarp. Stan skarpy należy skontrolować także po opadach deszczu, po mrozie lub po dłuższej przerwie w pracy.

Ad. 2. Czy jest zapewnione bezpieczne wejście do wykopów?

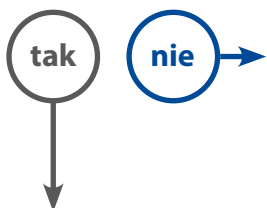
Do wszystkich wykopów o głębokości powyżej 1 m należy zapewnić pracownikom bezpieczne wejście. Przy głębszych wykopach mogą to być schody z obustronnymi poręczami. Przy wykopach o mniejszej głębokości jako wejścia można zastosować drabiny przystawne, które powinny wystarczająco wystawać ponad powierzchnię na którą prowadzą. Drabiny muszą być stabilne (patrz dział VI, pytanie 5) i w odpowiednim stanie technicznym (patrz dział VI, pytanie 4).

Podstawa prawna: § 151 [2]

UWAGA!

Wejścia do wykopu powinny być rozmieszczone w odległości nie większej niż 20 m. Zabronione jest chodzenie po rozporach i używanie ich jako wejścia do wykopu.

Ad. 3. Czy wykopy zostały ogrodzone?

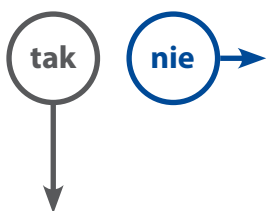
Wykopy należy ogrodzić, aby osoby przebywające w ich pobliżu uchronić przed możliwością wypadnięcia – upadku z wysokości. Balustrady ochronne powinny składać się z poręczy ochronnej na wysokości 1,1 m, krawężnika o wysokości 0,15 m i wypełnienia przestrzeni między poręczą a krawężnikiem. Wykopy znajdujące się w miejscach publicznych, dostępnych dla osób niezatrudnionych mogą być ogrodzone tymczasowym ogrodzeniem lub balustradą ochronną znajdującą się w odległości nie mniejszej niż 1 m od krawędzi wykopu. Wykopy pozostawiane na czas zmroku i w nocy powinny być dodatkowo zaopatrzone w światło ostrzegawcze koloru czerwonego.

Podstawa prawna: § 145 [2]

UWAGA!

Wygradzenie wykopu za pomocą balustrad z lin lub taśm bezpieczeństwa wymaga dodatkowo szczelnego przykrycia w sposób uniemożliwiający wpadnięcie do wykopu.

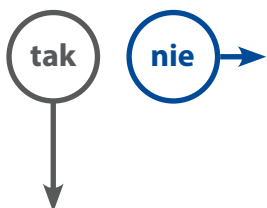
Ad. 4. Czy urobek jest składowany w sposób bezpieczny?

Przy wykopach o ścianach umocnionych, urobek powinien być składowany w odległości nie mniejszej niż 0,6 m od ich krawędzi, jeżeli obciążenie od urobku było przewidziane przy doborze obudowy. Jeżeli ściany wykopu nie są obudowane, to urobek powinien być składowany poza strefą klina naturalnego odłamu gruntu. Jeżeli wielkość klina naturalnego odłamu gruntu nie jest znana, to należy urobek składować w odległości nie mniejszej niż głębokość wykopu. Jeżeli te warunki nie są możliwe do spełnienia, to grunt należy wywieźć. Odkłady gruntu powinny być wykonane w formie nasypów o wysokości do 2 m i nachyleniu skarp 1:1,5

Podstawa prawna: § 154 [2] oraz PN-B-10736:1999 „Roboty ziemne – Wykopy otwarte dla przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych – Warunki techniczne wykonania”.

Ad. 5. Czy koparka jest usytuowana w bezpiecznej odległości od ściany wykopu?

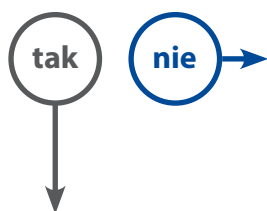

Koparka stanowi poważne obciążenie i należy ją ustawić w odległości 0,6 m poza granicą klina naturalnego odłamu gruntu. Jeżeli wielkość klina odłamu gruntu nie jest znana, to koparkę trzeba ustawić od krawędzi wykopu w odległości równej głębokości wykopu powiększonej o 0,6 m. W przeciwnym razie koparka może zarwać ścianę wykopu i zsunąć się lub przewrócić. Wokół koparki powinna być wygradzona i oznakowana strefa niebezpieczna pracy sprzętu obejmująca także możliwą strefę pracy ramienia koparki. Nie wolno przebywać pracującym pomiędzy ścianą wykopu a koparką.

Podstawa prawna: § 158 i § 159 [2]

VIII. EKSPLOATACJA MASZYN I URZĄDZEŃ TECHNICZNYCH

Ad. 1. Czy używane urządzenia poddoporowe mają aktualną decyzję zezwalającą na eksploatację?

Wszystkie urządzenia podlegające dozorowi technicznemu pełnemu lub ograniczonemu powinny mieć aktualną decyzję zezwalającą na eksploatację wydaną przez Urząd Dozoru Technicznego. Dokumenty te muszą być dostępne dla organów kontroli w miejscu eksploatacji maszyn i urządzeń.

Podstawa prawna: § 62 [2] oraz § 1 [7]

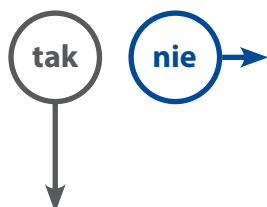
Do urządzeń poddoporowych eksploatowanych na budowach należą przede wszystkim urządzenia służące do przemieszczania i transportu osób lub ładunków w ograniczonym zasięgu:

- wciągarki i wciągniki, żurawie,
- wyciągi towarowe,
- podesty ruchome,
- wózki jezdniowe podnośnikowe z mechanicznym napędem podnoszenia,
- dźwigi do transportu osób lub ładunków, dźwigi budowlane i dźwigi towarowe małe.

UWAGA!

Nie wolno eksploatować na budowie urządzeń poddoporowych, dla których nie wystawiono dokumentów uprawniających do ich eksploatacji.

Ad. 2. Czy stanowiska pracy operatorów maszyn i urządzeń są zadaszone?

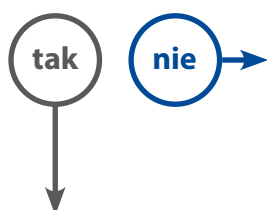

Jeżeli operatorzy maszyn i urządzeń technicznych nie mają zapewnionych kabin, to ich stanowiska pracy powinny być zadaszone i zabezpieczone przed spadającymi elementami. W okresie zimowym należy je również osłonić przed opadami atmosferycznymi i zabezpieczyć przed niskimi temperaturami oraz silnym wiatrem. Zadaszenie chroniące przed spadającymi elementami musi być szczelne i odpowiednio odporne na przebicie.

W szczególności należy zwrócić uwagę na zadaszenia stanowisk operatorów betoniarek, pilarek tarczowych, giętarek i prościarek, jako urządzeń najczęściej eksploatowanych na budowie.

Podstawa prawna: § 69 [2] i § 45 [3]

Ad. 3. Czy maszyny i urządzenia mają odpowiednio osłonięte elementy ruchome?

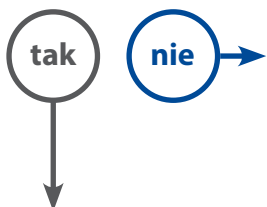
Wszystkie elementy ruchome w maszynach i innych urządzeniach muszą być osłonięte. Dotyczy to elementów silników, pasów, łańcuchów i innych elementów napędowych, elementów tnących, wirujących itp. Nie dotyczy to przypadków, gdy spełnienie tych wymagań nie jest możliwe ze względu na funkcję maszyny np. wirujące wiertło wiertarki ręcznej.

Osłony należy zamontować w taki sposób, żeby uniemożliwić dostęp pracownikowi do strefy niebezpiecznej. Urządzenia ochronne powinny zapewniać bezpieczeństwo zarówno pracownikowi zatrudnionemu bezpośrednio przy obsłudze maszyny,

jak i osobom znajdującym się w jej pobliżu. Nie wolno blokować urządzeń ochronnych (np. klinować osłonę tarczy pilarki) ani demontować osłon. Nie wolno także użytkować maszyn i urządzeń, które mają uszkodzone osłony.

Podstawa prawna: § 55, § 56 [3] i § 15 [6]

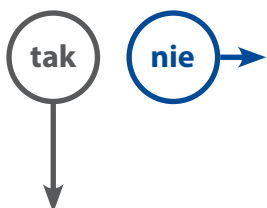
Ad. 4. Czy maszyny i urządzenia używane na budowie mają czytelnie oznakowane elementy sterownicze?

Elementy sterownicze maszyn i urządzeń technicznych, które mają wpływ na bezpieczeństwo pracujących powinny być widoczne, łatwe do zidentyfikowania i odpowiednio oznakowane w sposób czytelny dla osób obsługujących. Elementy sterownicze muszą być usytuowane poza strefami zagrożenia i nie mogą stwarzać zagrożeń spowodowanych przypadkowym użyciem. Jeżeli w związku z eksploatacją maszyny w warunkach budowlanych oznakowania elementów sterowniczych zatarły się, należy zadbać o ponowne ich oznakowanie.

Podstawa prawna: § 52 [3] i § 9 [6]

Ad. 5. Czy pilarka tarczowa do cięcia wzdłużnego jest wyposażona w klin rozszczepiający?

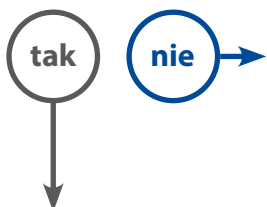
Pilarki tarczowe przeznaczone do cięcia wzdłużnego muszą być wyposażone w klin rozszczepiający czyli element znajdujący się za tarczą zabezpieczający przed zakleszczeniem lub odrzutem ciętego materiału. Klin powinien być sztywny, usytuowany w jednej linii z piłą i grubszy od tarczy piły, ale cieńszy od rozwarcia zębów piły. Klin powinien mieć trwałe oznakowanie grubości i zakres średnic piły, do których może być stosowany. Jeżeli średnica zewnętrzna tarczy nie przekracza 315 mm możliwe jest zamocowanie osłony górnej tarczy na klinie rozszczepiającym.

Podstawa prawna: § 11 [8]

UWAGA!

Użytkowanie pilarki tarczowej do cięcia wzdłużnego bez klina rozszczepiającego jest zabronione.

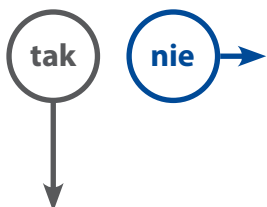
Ad. 6. Czy osobom obsługującym pilarkę tarczową zapewniono prowadnice i udostępniono elementy służące do popychania elementów ciętych?

Przy ręcznym posuwie materiału podczas cięcia na pilarce tarczowej powinny być stosowane właściwie ustawione prowadnice o odpowiedniej wysokości w celu bezpiecznego podparcia ciętego materiału. W końcowej fazie cięcia elementów o małych wymiarach należy stosować odpowiednie popychacze do dosuwania przedmiotu do piły pilarki. Popychacze powinny być wykonane z tworzywa sztucznego, drewna lub sklejki i mieć długość nie mniejszą niż 40 cm.

Podstawa prawna: § 11 [8]

Ad. 7. Czy do użytkowanych maszyn, urządzeń i elektronarzędzi zapewniono pracującym instrukcje bezpiecznej obsługi?

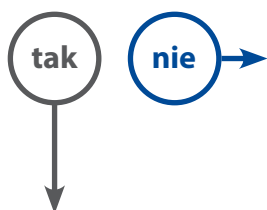

Pracodawca ma obowiązek opracować i udostępnić pracującym do stałego korzystania aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy przy maszynach. Instrukcje

te powinny zawierać zrozumiałe dla pracujących wskazówki, jakie czynności należy wykonać przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania pracy, czynności do wykonania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników. Każdego pracownika należy przed dopuszczeniem do pracy przy obsłudze maszyny lub urządzenia technicznego zapoznać z informacjami zawartymi w instrukcji bezpiecznej obsługi i konserwacji.

Podstawa prawna: § 68 [2] i § 41 [3]

Ad. 8. Czy elektronarzędzia są właściwie eksploatowane?

Elektronarzędzia stosowane na budowie powinny mieć minimalny stopień ochrony przed czynnikami zewnętrznymi IP44. Przewód zasilający elektronarzędzie jak i przedłużacz powinny mieć pełną izolację. Nie wolno używać elektronarzędzi i przedłużaczy z uszkodzonymi izolacjami (przetarcie, pęknięcia, przecięcia itp.). Stan izolacji obudowy, przewodów i wtyczek należy optycznie sprawdzać zawsze przed przystąpieniem do pracy. Jeżeli wtyczka przewodu zasilającego elektronarzędzie jest przeznaczona do podłączenia z uziemieniem, to takie elektronarzędzia powinny być podłączone tylko do gniazda z uziemieniem.

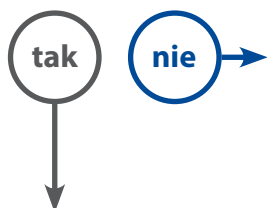
Podstawa prawna: art. 207 § 2 [1]

Wszystkie osłony przewidziane przez producenta w instrukcji muszą być bezwzględnie stosowane. Nie wolno demontować lub blokować osłon części ruchomych. Zabroniona jest praca uszkodzonym elektronarzędziem.

Pracownik powinien trzymać elektronarzędzie za rękojeść. Nie wolno chwytać za osłony lub elementy robocze (wiertło, tarcza). W pomieszczeniach, w których mogą wystąpić atmosfery wybuchowe lub gazy palne należy używać wyłącznie narzędzi przeznaczonych do pracy w takich warunkach. Powszechnie stosowane elektronarzędzia nie mają odpowiednich zabezpieczeń. Elektronarzędzi nie wolno używać na otwartej przestrzeni podczas opadów atmosferycznych, chyba że są do tego przeznaczone przez producenta. Obrabiany materiał nie może być trzymany w rękach, na kolanach lub podtrzymywany stopą. Nie wolno pozostawiać bez nadzoru elektronarzędzi podłączonych do zasilania. Uszkodzone elektronarzędzia należy opatrzyć kartką z napisem awaria. Zabrania się czyszczenia elektronarzędzi przy użyciu płynów palnych lub rozpuszczalników.

IX. SUBSTANCJE CHEMICZNE NA BUDOWIE

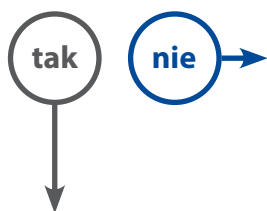
Ad. 1. Czy pracujących zapoznano z zagrożeniami i sposobem eliminacji zagrożeń przy użytkowaniu substancji chemicznych stosowanych na stanowiskach pracy?

Wszyscy pracujący powinni być zapoznani z zagrożeniami związanymi ze stosowaniem substancji chemicznych oraz sposobami zabezpieczenia się przed skutkami tych zagrożeń. Informacje takie znajdują się na opakowaniach mieszanin oraz w kartach charakterystyki dostarczanych przez producenta lub dystrybutora. Pracodawca powinien opracować, na podstawie tych informacji, instrukcje bezpieczeństwa i higieny prac związanych ze stosowaniem niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych. W szczególności należy poinformować pracowników o drogach wchłaniania, rodzaju narażenia oraz koniecznych do zastosowania środkach ochrony indywidualnej. Powinni także być poinformowani o zasadach postępowania w sytuacji niewłaściwego kontaktu z substancją.

Podstawa prawna: art. 221 [1] i § 41 [3],

Ad. 2. Czy mieszaniny (preparaty) chemiczne są przechowywane w odpowiednich pojemnikach oznakowanych w sposób czytelny?

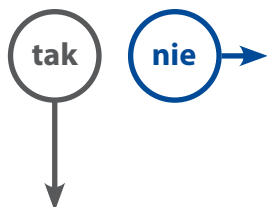
Na terenie budowy substancje i mieszaniny (preparaty) chemiczne należy przechowywać w oryginalnych opakowaniach lub w opakowaniach o odpowiednich właściwościach. Nie wolno przechowywać substancji chemicznych w opakowaniach po produktach spożywczych. Substancje i mieszaniny (preparaty) sklasyfikowane jako niebezpieczne można na budowie przechowywać wyłącznie w opakowaniach producenta.

Podstawa prawna: art. 221 [1] i § 92 i § 93 [3]

UWAGA!

Opakowania należy oznakować w sposób widoczny umożliwiający identyfikację substancji – etykiety na opakowaniach powinny być w języku polskim. Substancje niebezpieczne należy przechowywać w wyznaczonym miejscu oznakowanym tablicami ostrzegawczymi.

Ad. 3. Czy pracodawca opracował spis substancji i mieszanin niebezpiecznych?

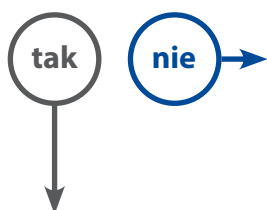

W budownictwie w dużym zakresie stosowane są substancje i mieszaniny (preparaty) chemiczne. Duża część z nich jest sklasyfikowana jako niebezpieczne. Pracodawca powinien mieć aktualny spis substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz karty charakterystyki do każdej z nich. Karty charakterystyki są źródłem informacji niezbędnych do właściwego przygotowania pracującego do pracy i zapoznania go z zagrożeniami. Producenci i dystrybutorzy substancji i mieszanin chemicznych powszechnie udostępniają karty charakterystyki w internecie.

Podstawa prawna: art. 221 § 2 [1]

X. TRANSPORT RĘCZNY

Ad. 1. Czy osoby wykonujące ręczne prace transportowe przestrzegają dopuszczalnych norm dźwigania?

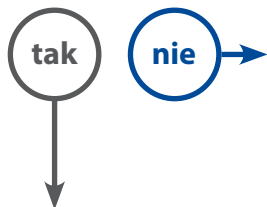
Ręczne prace transportowe powinny być tak zorganizowane, aby pracujący przestrzegali dopuszczalnych norm dźwigania. Ciężar przedmiotów podnoszonych i przenoszonych przez jednego pracownika nie może przekroczyć 30 kg przy pracy stałej i 50 kg przy pracy dorywczej.

Na taczce można przewozić, łącznie z masą taczki, maksymalnie 100 kg po twardej nawierzchni i 75 kg po nawierzchni nieutwardzonej.

Masa ręcznie przetaczanych przedmiotów (beczek, zwojów, rur) po terenie poziomym nie może przekraczać 200 kg na jednego pracującego. Masa ręcznie wtaczanych przedmiotów na pochylni przez jednego pracującego nie może przekraczać 50 kg. Na wózku po terenie płaskim o twardej nawierzchni można przewozić, łącznie z masą wózka, maksymalnie 350 kg na wózku 2-kołowym (np. wózek na butle spawalnicze) i 450 kg na wózku 3- lub 4-kołowym (np. paleciak). Jeżeli nachylenie powierzchni jest większe niż 5%, to dopuszczalne normy przy transporcie wózkami są mniejsze odpowiednio o 100 kg.*

Podstawa prawna: § 13, § 16, § 21 i § 24 [9]

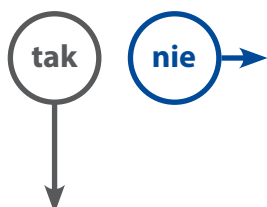
Ad. 2. Czy elementy o długości powyżej 4 m i ciężarze powyżej 30 kg są przenoszone zespołowo?

Przenoszenie przedmiotów, których długość przekracza 4 m i masa 30 kg, powinno odbywać się zespołowo. Przy zespołowym przenoszeniu na jednego pracownika nie może przypadać więcej niż 25 kg przy pracy stałej i 42 kg przy pracy dorywczej. Przy zespołowym przenoszeniu pracownicy powinni być dobrani pod względem wzrostu, a pomiędzy nimi należy zapewnić odstęp minimum 75 cm. W przypadku zespołowego przenoszenia przedmiotów na ramionach, pracownicy powinni znajdować się po jednej stronie przenoszonych przedmiotów i używać środków ochrony indywidualnej, które chronią ramiona.*

Podstawa prawna: § 17 i § 18 [9]

Ad. 3. Czy taczki i inny sprzęt pomocniczy służący do transportu ręcznego jest w odpowiednim stanie technicznym?

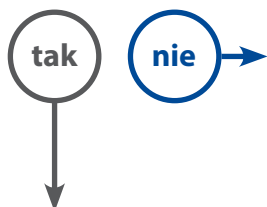
Jeżeli nie można wyeliminować ręcznego transportu, to pracodawca powinien zapewnić sprzęt pomocniczy, przyspieszający pracę i mający na celu ograniczenie zagrożeń i uciążliwości związanych z ręcznym przemieszczaniem przedmiotów. Jednakże to, czy sprzęt ogranicza obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego i służy zdrowiu osób pracujących zależy w dużym stopniu od stanu technicznego tego sprzętu. Najważniejszym aspektem jest stan techniczny kół, np. tacek i wózków. Blokujące się lub nienapompowane koła powodują, że pracownik musi włożyć więcej siły w przemieszczanie ładunku zwłaszcza, jeżeli nawierzchnia jest nierówna i nieutwardzona, jak to najczęściej bywa na budowach.

* Przywołane normy dotyczą mężczyzn.

Wówczas bardzo mocno obciążane są nadgarstki i łokcie, a także kolana, co powoduje częste urazy stawów, mięśni i więzadeł. Aby uniknąć wypadków i niezdolności do pracy należy dopuszczać do eksploatacji wyłącznie taki sprzęt, który jest sprawny technicznie.

Podstawa prawna: § 2, § 3 i § 6 [9]

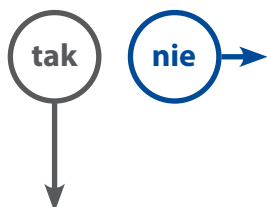
Ad. 4. Czy nawierzchnia, po której odbywa się transport ręczny, ma nachylenie nie większe niż 10%?

Na terenie budowy nawierzchnia, po której odbywa się transport ręczny nie powinna być nachylona bardziej niż 10% dotyczy to także dróg komunikacyjnych dla taczek. Drogi, po których poruszają się wózki nie mogą być nachylone bardziej niż 5%. Drogi przeznaczone do transportu ręcznego należy w miarę możliwości utwardzić i odwodnić. Drogi usytuowane nad poziomem terenu powyżej 1 m należy zabezpieczyć balustradą ochronną składającą się z poręczy ochronnej na wysokości 1,1 m, krawężnika oraz wypełnienia przestrzeni między poręczą a krawężnikiem.

Podstawa prawna: § 13, § 14 i § 15 [2]

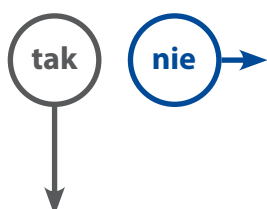
Ad. 5. Czy mocowanie wciągarek ma odpowiednią wytrzymałość?

Wciągarki, wciągniki i inne konstrukcje stosowane do pionowego przemieszczania ładunków powinny być przymocowane do elementów mających odpowiednią wytrzymałość w sposób zabezpieczający przed ich przemieszczeniem podczas pracy lub wyrwaniem. Mocowanie powinno być przewidziane nie tylko na ciężar własny urządzenia i dopuszczalny ciężar transportowany, ale także na siłę konieczną do ruszenia i wyhamowania ładunku. Niedopuszczalne jest mocowanie konstrukcji za pomocą luźno ułożonych elementów niezabezpieczonych przed niekontrolowanym przesunięciem, np. przyciskanie płytami chodnikowymi, czy workami z materiałem.

Podstawa prawna: § 26 [9]

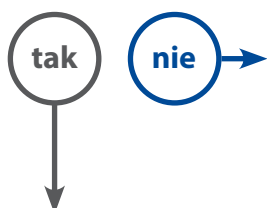
Ad. 6. Czy na stanowiskach pracy dźwignic zamieszczono informację o dopuszczalnym udźwigu urządzeń?

Niezależnie od konstrukcji dźwignicy powinna ona mieć wyraźne oznakowanie określające dopuszczalny udźwig. Informację tę należy podać w wielkościach czytelnych dla pracownika np. w „kg” zamiast „kN”. Powinna być ona dostępna zarówno dla pracowników pracujących na wysokości jak i tych, którzy pracują na dole. Niedopuszczalne jest przekraczanie dopuszczalnego udźwigu.

Podstawa prawna: § 25 [9]

Ad. 7. Czy wciągarki (dźwignice) są w odpowiednim stanie technicznym?

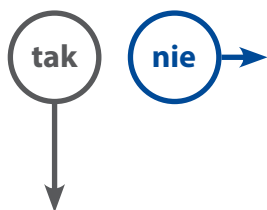
Wszystkie osoby pracujące w pobliżu ręcznie transportowanego w pionie ładunku powinny być zabezpieczone przed możliwością uderzenia ładunkiem. Z uwagi na ręczny sposób napędu, należy wciągarki wyposażać w hamulce i urządzenia uniemożliwiające ruch wsteczny, na wypadek wypuszczenia liny i utraty kontroli pracującego nad transportowanym ładunkiem. Stosowane krążki i liny muszą być dobrane w taki sposób, aby nie było możliwe zakleszczenie lub zsunięcie się liny. Stosowane liny i łańcuchy nie mogą być uszkodzone lub niewłaściwie zamo-

cowane. Ich wytrzymałość dobierać należy do udźwigu urządzenia. Liny lub łańcuchy powinny mieć długość zapewniającą, że przy rozwinięciu niezbędnym do przemieszczenia ładunku, na bębnie pozostaną co najmniej dwa zwoje. Dobór haka i sposób mocowania ładunku na haku powinny eliminować możliwość upadku lub zmiany położenia ładunku.

Podstawa prawna: § 27 do § 30 [9]

XI. TRANSPORT MECHANICZNY

Ad. 1. Czy transport mechaniczny jest zorganizowany w taki sposób, aby transportowany ładunek nie był przenoszony nad ludźmi?

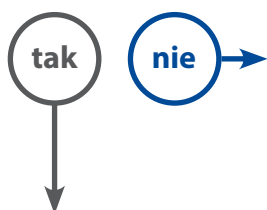

Zabronione jest przemieszczanie ładunku nad ludźmi, w tym nad kabinami kierowców i zadaszonymi stanowiskami pracy. Jeżeli transport ładunku musi odbyć się nad stanowiskami pracy, wówczas pracujący powinni otrzymać sygnał od operatora i usunąć się ze stanowisk pracy. Zabronione jest także wchodzenie pod transportowany kosz betoniarki.

Poziome przemieszczanie ładunku powinno się odbywać na wysokości nie mniejszej niż 1 m ponad przedmiotami znajdującymi się na drodze.

Podstawa prawna: § 91, § 92 i § 99 [2]

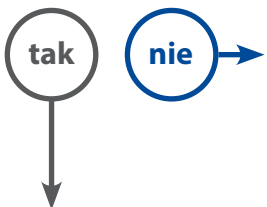
Ad. 2. Czy operator żurawia ma zapewnioną widoczność miejsca pracy i kontakt z osobami pracującymi na dole?

Operator żurawia powinien mieć zapewnioną widoczność całej trasy, po której transportowany jest ładunek oraz widoczność miejsca, do którego dostarcza ładunek lub, z którego ładunek odbiera. Jeżeli z powodu na usytuowanie żurawia operator nie ma dostatecznej widoczności należy wyznaczyć sygnalistę, który ma stały kontakt z operatorem i informuje go o zagrożeniach, a także o odpowiednim sposobie przemieszczania ładunku. Sygnalista ma obowiązek kierować manewrami w taki sposób, aby ich wykonywanie zapewniało bezpieczeństwo pracującym znajdującym się w pobliżu. Sygnalista i operator najczęściej porozumiewają się sygnałami słownymi przez krótkofalówki. Jednakże z uwagi na ewentualne awarie sprzętu powinni znać także sygnały ręczne. Mogą być one przekazywane, jeżeli jest zapewniony kontakt wzrokowy między sygnalistą a operatorem. Jednak gdy warunek ten nie może być spełniony należy zapewnić kilku sygnalistów. Sygnalista powinien być ubrany w sposób charakterystyczny, wyróżniający go spośród innych pracowników tak, aby operator znajdujący się na dużej wysokości nie miał problemów z jego rozpoznaniem.

Podstawa prawna: § 87 ust. 3 [2] oraz § 23 załącznika nr 1 [3]

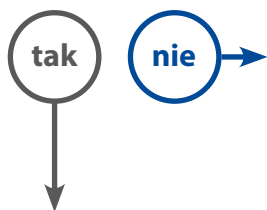
Ad. 3. Czy haki są stosowane zgodnie z przeznaczeniem producenta i znajdują się w dobrym stanie technicznym oraz czy mają czytelne oznakowanie?

Haki stosowane do transportu ładunku powinny mieć wyraźnie zaznaczoną nośność maksymalną. Zabronione jest używanie haków o nieznannej nośności. Przed rozpoczęciem pracy wykwalifikowana osoba powinna ocenić stopień zużycia haków i ich przydatność do dalszej pracy. Jeżeli podczas transportu istnieje możliwość wysunięcia się zawiesia z gardzieli haka, należy stosować haki wyposażone w urządzenia zamykające gardziel. Ładunek przeznaczony do transportu powinien być mocowany przez osobę do tego celu wyznaczoną i odpowiednio przeszkoloną przez tzw. hakowego. Nie wolno stosować elementów służących do zawieszenia ładunku na haku, jeżeli ich wymiary nie umożliwiają swobodnego włożenia elementu na dno gardzieli.

Podstawa prawna: § 75 i § 76 [2]

Ad. 4. Czy zawiesia są eksploatowane zgodnie z warunkami bezpieczeństwa?

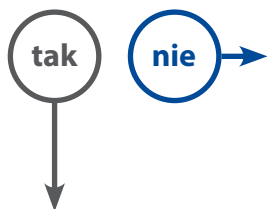
Na zawiesiu powinien znajdować się napis określający jego dopuszczalne obciążenie robocze oraz termin ostatniego i następnego badania. Dopuszczalne obciążenie robocze zawiesi dwu- i wielocięgowych jest zależne od wielkości kąta wierzchołkowego, mierzonego po przekątnej między cięgnami, i wynosi:

- 1) przy kącie 0,783 rad (45°) – 90%,
- 2) przy kącie 1,566 rad (90°) – 70%,
- 3) przy kącie 2,092 rad (120°) – 50% dopuszczalnego obciążenia zawiesia w układzie pionowym.

Kąt rozwarcia cięgien zawiesia nie może przekroczyć 120°. Przy zawiesiach wykonanych z łańcuchów dopuszczalne obciążenie robocze przy temperaturze niższej niż -20°C należy obniżyć o 50%. Nie wolno wykonywać węzłów na linach i łańcuchach zawiesi, a także łączyć lin stalowych na długości.

Podstawa prawna: § 82 [2]

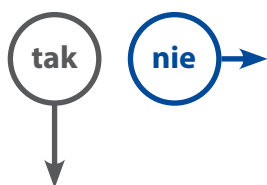
Ad. 5. Czy urządzenia, którymi transportuje się ludzi, są do tego celu przeznaczone przez producenta?

Transport ludzi jest dozwolony wyłącznie przy pomocy urządzeń do tego przeznaczonych przez producenta. Przy wykonywaniu prac budowlanych stosowane są podesty ruchome samojezdne nożycowe i teleskopowe oraz stacjonarne podesty wiszące i masztowe. Coraz częściej stosowane są windy budowlane towarowo-osobowe. Do obsługi tych urządzeń niezbędne są uprawnienia urzędu dozoru technicznego. Należy pamiętać, że nie wolno przewozić ludzi windami budowlanymi towarowymi tzw. wbt-kami, jeżeli nie jest to przewidziane przez producenta w dokumentacji. Transport ludzi w koszach jest dopuszczalny wyłącznie wówczas, gdy kosze zostały dopuszczone przez producenta urządzenia podnoszącego jako osprzęt wymienny. Kosze dokupione do używanego urządzenia muszą być dopuszczone do eksploatacji przez urząd dozoru technicznego. Zabronione jest podnoszenie ludzi w koszach przez siebie skonstruowanych lub mocowanych niezgodnie z instrukcją producenta.

Podstawa prawna: § 6 [6]

Ad. 6. Czy osoby pracujące na podestach ruchomych są zabezpieczone przed upadkiem z wysokości?

Każdy podest ruchomy powinien być wyposażony w balustrady ochronne usytuowane ze wszystkich stron pomostu. Osobom znajdującym się na podestach ruchomych nie wolno wychylać się poza obrys podestu, a także wchodzić na bariery podestu. Każdy podest ma określony dopuszczalny udźwig i nie można go przeciążyć. Na po-

UWAGA!

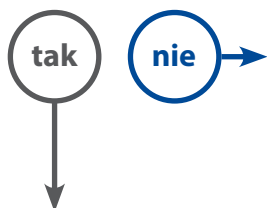
Osoby pracujące na podestach wiszących powinny być dodatkowo zabezpieczone przed upadkiem z wysokości za pomocą prowadnicy pionowej, do której pracownik przypina się urządzeniem samohamownym, znajdującym się na linie bezpieczeństwa o długości nieprzekraczającej 0,5 m.

moście może przebywać jednocześnie tyle osób ile przewiduje instrukcja producenta. Nie wolno także gromadzić materiałów i narzędzi po jednej stronie podestu oraz opierać się o ścianę budynku osobom przebywającym na pomoście. W przeciwnym razie urządzenie może się przewrócić. Jeżeli konieczne jest rozstawienie łąp stabilizujących, to praca na podniesionym podeście możliwa będzie wyłącznie po zabezpieczeniu urządzenia przed przewróceniem. Praca na podeście ruchomym jest zabroniona w czasie burzy i wiatru o prędkości przekraczającej 10 m/s, w czasie gęstej mgły, opadów deszczu, śniegu i gołolodzi.

Podstawa prawna: § 112, § 123, § 126 i § 142 [2]

XII. PRACE OGÓLNOBUDOWLANE

Ad. 1. Czy stanowiska pracy murarzy są odpowiednio zorganizowane?

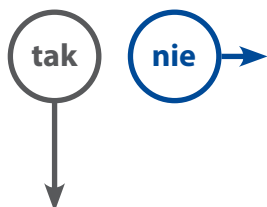
Prace murarskie prowadzone na wysokości powyżej 1 m powinny być wykonywane wyłącznie z pomostów rusztowań. Zabronione jest wykonywanie murowania z drabin przystawnych. Pomost rusztowania ze wszystkich stron należy wyposażyć w balustrady ochronne. Ponadto pomost powinien znajdować się nie mniej niż 50 cm poniżej poziomu wznoszonego muru. Zabronione jest opieranie się i chodzenie po świeżo wykonanych murach.

Mechaniczne cięcie cegieł, pustaków i bloczków należy wykonywać na mokro, aby ograniczyć zapylenie zagrażające osobie obsługującej pilarkę oraz innym osobom pracującym w pobliżu. Podczas mechanicznego cięcia cegieł, pustaków i bloczków pracownik powinien stosować gogle ochronne, maseczki przeciwpyłowe i ochronniki słuchu. Stanowisko pracy pilarki musi być zadaszone. Zabronione jest wykonywanie na sucho mechanicznego cięcia pustaków, bloczków i cegieł w miejscu, gdzie powstający pył będzie zagrażał osobom pracującym na innych stanowiskach.

Na stanowiskach murarskich w wykopach murarz powinien mieć zapewnioną przestrzeń między wznoszonym murem a skarpą wykopu nie mniejszą niż 0,7 m. Prace murarskie w wykopie mogą być prowadzone tylko w sytuacji, gdy ściany wykopu są zabezpieczone przed osunięciem się gruntu.

Podstawa prawna: § 188 do § 191 [2]

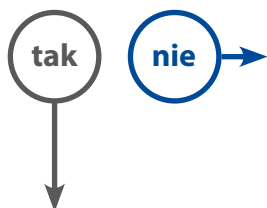
Ad. 2. Czy stanowiska pracy tynkarzy są odpowiednio zorganizowane?

Prace tynkarskie prowadzone na wysokości powyżej 1 m należy wykonywać wyłącznie z pomostów rusztowań wyposażonych w balustrady ochronne ze wszystkich stron pomostu. Tynkarze powinni zakładać ubrania z długimi rękawami i nogawkami, aby ograniczać kontakt substancji ze skórą, rękawice ochronne skórzano-tkaninowe lub powlekane gumą oraz okulary ochronne. Od osób obsługujących agregaty tynkarskie wymagane jest stosowanie dodatkowo ochrony dróg oddechowych i ochronników słuchu. Agregat tynkarski musi mieć sprawny manometr ciśnienia zaprawy. Wężę do zaprawy powinny być nieuszkodzone i rozłożone tak, aby nie ulegały zagięciu lub przełamaniu. Przy obsłudze agregatu nie wolno demontować kratki i sięgać do wnętrza pracującego maszyny.

Podstawa prawna: § 61 i § 188 [2]

Ad. 3. Czy transport i składowanie zbrojenia są zorganizowane w sposób bezpieczny?

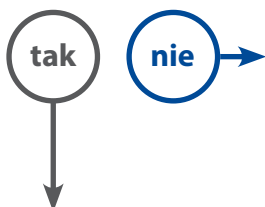

Pręty zbrojeniowe transportowane żurawiem należy powiązać w wiązki, aby zapobiec ich wysunięciu podczas transportu. Do transportowanego zbrojenia pracownicy mogą podejść wyłącznie wtedy, jeżeli jest ono na wysokości nie większej niż 0,5 m ponad poziomem ułożenia. Od osób odbierających transportowane zbrojenie wymaga się, aby zawsze pracowały w rękawicach. Osoby odbierające zbrojenie powinny mieć kontakt z operatorem żurawia.

Podstawa prawna: § 197 do § 200 [2]

UWAGA!

Poszczególne rodzaje zbrojenia należy składować w wyznaczonych miejscach, oddzielnie na podkładach lub odwodnionym podłożu. Zabronione jest chodzenie po ułożonych elementach zbrojenia.

Ad. 4. Czy stanowiska pracy zbrojarzy są właściwie zorganizowane?

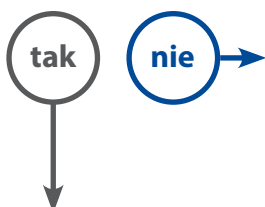
Stanowiska pracy zbrojarzy podczas wiązania zbrojenia stropów i innych elementów konstrukcyjnych bezpośrednio na konstrukcji obiektu najczęściej znajdują się na wysokości. Pracownicy muszą być zabezpieczeni przed upadkiem z wysokości środkami ochrony zbiorowej, a w ostateczności środkami ochrony indywidualnej. Podczas wiązania zbrojenia stropów krawędzie szalunku stropów należy zabezpieczyć balustradami ochronnymi składającymi się z poręczy ochronnej na wysokości 1,1 m, krawężnika o wysokości 0,15 m i wypełnienia przestrzeni między poręczą a krawężnikiem. Podczas wiązania górnych partii zbrojenia pionowych elementów konstrukcyjnych (słupy, ściany) pracownicy powinni stać na pomostach roboczych zabezpieczonych balustradami.

Stanie i wspinanie się po elementach montowanego zbrojenia jest zabronione. Należy zachować szczególną ostrożność podczas montażu zbrojenia w pobliżu przewodów znajdujących się pod napięciem (napowietrzne linie elektryczne, linie trakcyjne). Bezpieczna odległość od przewodów powinna być określona na podstawie dokumentów opracowanych w porozumieniu z zarządcą linii.

Podstawa prawna: § 196 i § 206 [2]

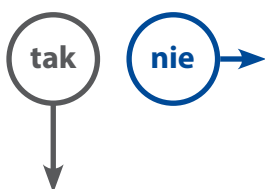
UWAGA!

Stale stanowiska pracy zbrojarzy na budowie wyposażone w stoły zbrojarskie i urządzenia do prostowania, gięcia i cięcia zbrojenia powinny być usytuowane pod wiatami. Stoły należy przytwierdzić do podłoża. Jeżeli zbrojarze pracują po obu stronach stołu, to nad stołem powinna być siatka o wysokości min. 1 m i średnicy oczek większej niż 20 mm rozdzielająca obie strony.

Ad. 5. Czy wystające pręty zbrojeniowe osłonięto w sposób uniemożliwiający skaleczenie się osób pracujących?

Końcówki prętów zbrojeniowych wystających w pobliżu miejsc pracy i poruszania się osób pracujących powinny być zabezpieczone np. gumowymi końcówkami, w sposób uniemożliwiających skaleczenie się. Pręty zbrojeniowe są pokryte rdzą i innymi nieczystościami pochodzenia biologicznego i pozornie zwykłe skaleczenie może spowodować powikłania groźne dla zdrowia ludzi.

Podstawa prawna: art. 207 § 2 [1]

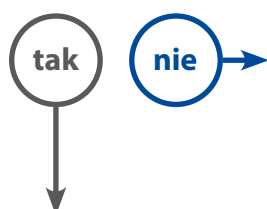
Ad. 6. Czy osoby wykonujące prace betoniarskie są zabezpieczone przed upadkiem z wysokości?

Przy wykonywaniu prac betoniarskich na wysokości pracownicy powinni być zabezpieczeni przed upadkiem z wysokości. Podczas betonowania stropów krawędzie

szalunku stropów zabezpieczyć balustradami ochronnymi składającymi się z poręczy ochronnej na wysokości 1,1 m, krawężnika o wysokości 0,15 m i wypełnienia przestrzeni między poręczą a krawężnikiem. Podczas betonowania pionowych elementów konstrukcyjnych (słupy, ściany) pracujący powinni stać na pomostach roboczych zabezpieczonych balustradami. Stanie i wspinanie się po szalunkach jest zabronione.

Podstawa prawna: § 133 [2]

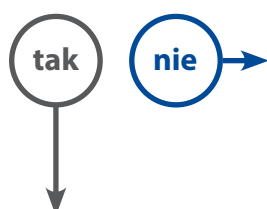
Ad. 7. Czy mieszanka betonowa jest właściwie podawana i rozprowadzana?

Mieszankę betonową należy wylewać na szalunek z wysokości nie większej niż 1 m stopniowo i równomiernie, aby nie dopuścić do przeciążenia szalunków. Osoby obsługujące urządzenia wibracyjne do zagęszczania betonu muszą stosować rękawice antywibracyjne. Osoba obsługująca pompę do mieszanki betonowej powinna mieć książeczkę operatora wydaną przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie.*

Podstawa prawna: § 208 [2] i § 23 [10]

Ad. 8. Czy montaż i demontaż szalunków jest właściwie zorganizowany?

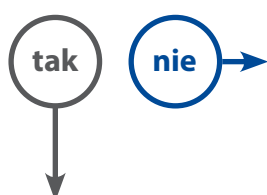
Przed przystąpieniem do montażu i demontażu szalunków na wysokości należy bezwzględnie wygrodzić strefę niebezpieczną i zabezpieczyć pracowników przed upadkiem z wysokości. Montaż i demontaż szalunków pionowych elementów konstrukcyjnych (ścian, słupów) na wysokości powinien być wykonywany wyłącznie z podestów wyposażonych w balustradę ochronną ze wszystkich stron pomostu. Nie wolno montować i demontować szalunków z drabin przystawnych. Montaż szalunków poziomych elementów konstrukcyjnych – stropów powinien być wykonywany wyłącznie przez osoby zabezpieczone przed upadkiem z wysokości na zewnątrz obrysu budynku np. przez ochrony zbiorowe oraz przed upadkiem na dolną kondygnację np. przez zastosowanie urządzeń samohamownych. Podczas czyszczenia i smarowania szalunków elementy powinny być stabilnie ułożone w taki sposób, aby przy ewentualnym osunięciu nie przygmiotły pracownika. Podczas demontażu szalunków poszczególne elementy należy składać w specjalnych koszach (stemple, zamki itp.), a płyty szalunkowe układać w sposób stabilny uniemożliwiający przewrócenie.

Podstawa prawna: § 133 [2]

UWAGA!

Podczas mechanicznego czyszczenia i smarowania należy stosować okulary ochronne.

Ad. 9. Czy właściwie zorganizowano prace dekarские?

Na dachu można pracować wyłącznie, gdy są stosowane środki chroniące przed upadkiem z wysokości takie jak: balustrady ochronne, siatki bezpieczeństwa, rusztowania ochronne, ograniczenie dostępu do krawędzi dachu lub środki ochrony indywidualnej. Na dachach o niedostatecznej wytrzymałości należy wykonać stałe

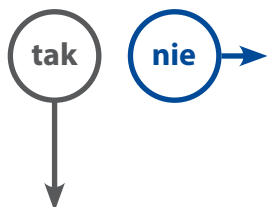
* Obecna nazwa to Sieć Badawcza Łukasiewicz Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego.

lub przenośne mostki i kładki zabezpieczające. Prace na dachu wymagają wygro-
dzenia strefy niebezpiecznej lub zastosowania innych rozwiązań technicznych lub
organizacyjnych, zabezpieczających przed spadaniem przedmiotów. Mechanicz-
ne cięcie dachówek należy wykonywać na mokro, aby ograniczyć zapylenie. Oso-
by obsługujące pilarkę do cięcia dachówek ceramicznych powinny stosować gogle
ochronne, ochronniki słuchu oraz maski przeciwpyłowe.

Podstawa prawna: § 7 i § 236 [2]

XIII. PRACE SPAWALNICZE

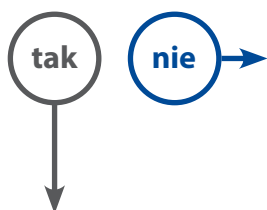
Ad. 1. Czy osoby wykonujące prace spawalnicze oraz układanie materiałów termozgrzewalnych mają odpowiednie ubranie i obuwie ochronne oraz środki ochrony indywidualnej?

Osoby wykonujące prace z otwartym ogniem, w tym prace spawalnicze, układanie materiałów termozgrzewalnych powinny być ubrane w odzież trudnopalną oraz obuwie ochronne trudnopalne. Jeżeli obuwie nie jest trudnopalne należy zakładać nogalenniki. Stosowane kamizelki ochronne i szelki bezpieczeństwa powinny być także trudnopalne. Ponadto spawacz powinien stosować przyłbicę spawalniczą z filtrami dobranymi do metody spawania i prądu spawania (przy spawaniu elektrycznym) lub gogle spawalnicze dobrane do strumienia gazu przepływającego przez palnik (przy spawaniu gazowym). Jeżeli stanowisko pracy nie wymaga wymuszonej pozycji ciała spawacz powinien stosować fartuch skórzany. W przypadku wykonywania spawania w pomieszczeniu słabo wentylowanym, spawacz powinien stosować środki ochrony dróg oddechowych.

Podstawa prawna: załącznik nr 2 [3]

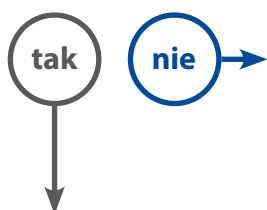
Ad. 2. Czy butle z gazami technicznymi do spawania są właściwie przechowywane i zabezpieczone przed przewróceniem?

Butle z gazami technicznymi powinny być ustawione w pozycji pionowej lub pod kątem nie mniejszym niż 45° od poziomu zaworem do góry i zabezpieczone przed przewróceniem się. Na terenie budowy najwłaściwszym rozwiązaniem jest umieszczenie butli na specjalnych wózkach dwukołowych, które ułatwiają transport i przemieszczanie butli, a także zapewniają pozycję pionową i zabezpieczenie przed przewróceniem. Butle należy chronić przed nagrzaniami do temperatury przekraczającej 35°C oraz przed bezpośrednim działaniem płomienia i iskier.

Podstawa prawna: § 32 [11] oraz § 226 [2]

Ad. 3. Czy węże spawalnicze są właściwe?

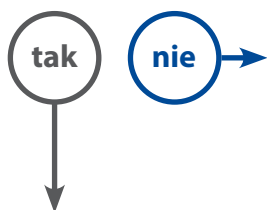
Węże spawalnicze powinny być dostosowane do rodzaju gazu i ciśnienia znamionowego. Długość węży spawalniczych nie może być mniejsza niż 5 m i większa niż 20 m. Przedłużanie węży jest możliwe, jeżeli zostaną zastosowane dwuzłączki o średnicy zgodnej ze średnicą znamionową węża. Każdy z łączonych odcinków nie może być krótszy niż 4 m.

Węże powinny być szczelne i nieuszkodzone, a miejsca uszkodzone w przewodach wycięte. Zamocowanie przewodów na nasadkach reduktorów, bezpieczników wodnych, palników i łączników należy wykonać wyłącznie za pomocą płaskich zacisków. Węże spawalnicze należy chronić przed uszkodzeniami mechanicznymi.

Podstawa prawna: § 22 [11] oraz § 227 [2]

XIV. PRACE ROZBIÓRKOWE

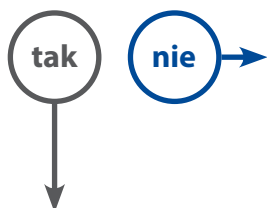
Ad. 1. Czy przy prowadzeniu prac rozbiórkowych zabezpieczono teren rozbiórki i odłączono media?

Teren, na którym prowadzone są prace rozbiórkowe powinien być zabezpieczony przed dostępem osób postronnych, a miejsca prac rozbiórkowych wygrodzone i oznakowane tablicami ostrzegawczymi. Przed rozpoczęciem prac rozbiórkowych wszystkie media doprowadzone do budynku należy odłączyć. Bezwzględnie należy sprawdzić czy odłączono obiekt od sieci gazowej i elektroenergetycznej.

Podstawa prawna: § 240 [2]

Ad. 2. Czy prace rozbiórkowe są wykonywane właściwie?

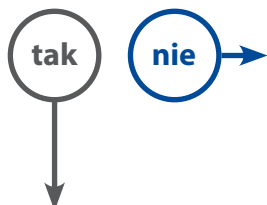
Przed przystąpieniem do prac rozbiórkowych należy uniemożliwić wejście i przebywanie pracowników na niższych kondygnacjach. Nie wolno wykonywać prac rozbiórkowych niezgodnie z projektem rozbiórki, a także przy wietrze o prędkości przekraczającej 10 m/s.

Do usuwania gruzu należy zapewnić zsuwnice ograniczające zapylenie. Podczas rozbiórki mechanicznej wszystkie osoby i maszyny muszą znajdować się poza strefą niebezpieczną. Zabronione jest przewracanie ścian lub innych części obiektu przez podkopywanie i podcinanie.

Podstawa prawna: § 241 do § 245 [2]

XV. PRACE W PRZESTRZENIACH ZAMKNIĘTYCH

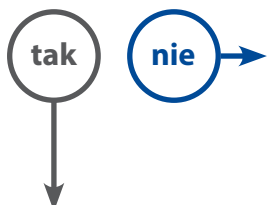
Ad. 1. Czy pracujący wewnątrz przestrzeni zamkniętej są asekurowani?

Osoby wykonujące pracę wewnątrz przestrzeni zamkniętej powinny być asekurowane co najmniej przez jedną osobę znajdującą się na zewnątrz, a w przypadku studzienek kanalizacyjnych przez co najmniej dwie osoby znajdujące się na zewnątrz. Osoby asekurujące muszą być w stałym kontakcie z pracownikami znajdującymi się wewnątrz oraz mieć możliwość natychmiastowego powiadomienia innych osób mogących niezwłocznie udzielić pomocy. Powinny być także wyposażone w te same środki ochrony indywidualnej, co pracujący wewnątrz.

Podstawa prawna: § 89 [3]

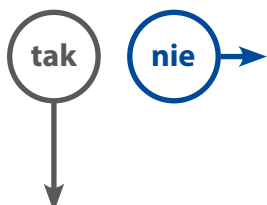
Ad. 2. Czy osobom pracującym wewnątrz przestrzeni zamkniętej zapewniono możliwość udzielenia pomocy?

Pracodawca ma obowiązek zapewnić osobom pracującym wewnątrz przestrzeni zamkniętej możliwość udzielenia natychmiastowej pierwszej pomocy, także w sytuacji utraty przytomności. Ewakuacja nieprzytomnego pracownika jest bardzo trudna z uwagi na niewielkie przekroje otworów włączowych. Skutecznym rozwiązaniem jest ustawienie nad włazem trójnogu z urządzeniem samohamownym, do którego przypięte są szelki bezpieczeństwa pracownika. Urządzenie to zabezpiecza pracownika przed upadkiem z wysokości i umożliwia jego szybką i bezpieczną ewakuację.

Podstawa prawna: § 86 ust. 3 [3]

Ad. 3. Czy zapewniono bezpieczeństwo osobom wykonującym pracę wewnątrz przestrzeni zamkniętej?

Przed wejściem ludzi do przestrzeni zamkniętej powinna ona być całkowicie opróżniona i oczyszczona, za wyjątkiem prac w kanałach. Przed wykonywaniem prac w kanale lub studzience dany odcinek kanału należy przewietrzyć. Dany odcinek kanalizacji powinien być wyłączony, a jeżeli to nie jest możliwe należy maksymalnie ograniczyć spływ ścieków. Podczas przebywania pracowników wewnątrz przestrzeni wszystkie włazy muszą być otwarte, a przy pracach w studzienkach otwarte powinny być co najmniej dwie studzienki z każdej strony. Wszystkie znajdujące się we wnętrzu grzejniki, urządzenia ruchome i inne mogące stworzyć zagrożenie powinny być odłączone od źródeł zasilania i zabezpieczone przed przypadkowym włączeniem.

Podstawa prawna: § 87 i § 90 [3]

UWAGA!

Nie wolno wchodzić do przestrzeni zamkniętych bez środków ochrony dróg oddechowych, jeżeli powietrze nie zostało zbadane na zawartość tlenu oraz gazów i par substancji niebezpiecznych.

XVI. WYKAZ PRZEPISÓW

- [1] – Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zmianami z 2018 r. poz. 2432).
- [2] – Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401).
- [3] – Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 ze zmianami oraz z 2011 r. Nr 173, poz. 1034).
- [4] – Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860 ze zmianami oraz z 2019 r. poz. 1099).
- [5] – Rozporządzenie Ministra Komunikacji oraz Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 10 lutego 1977 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót drogowych i mostowych (Dz. U. Nr 7, poz. 30).
- [6] – Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596 ze zmianami z 2003 r. Nr 178, poz. 1745).
- [7] – Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz. U. poz. 1468).
- [8] – Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze obrabiarek do drewna (Dz. U. Nr 36, poz. 409).
- [9] – Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz innych pracach związanych z wysiłkiem fizycznym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1139).
- [10] – Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 583 ze zmianami z 2020 r. poz. 1461).).
- [11] – Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. Nr 40, poz. 470).
- [12] – Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279 ze zmianami z 2019 r. poz. 1160).

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Lista kontrolna	5
Komentarz do listy kontrolnej	11
I. Przygotowanie pracownika do pracy	11
II. Zagospodarowanie terenu budowy	18
III. Instalacja elektryczna	21
IV. Praca na wysokości	24
V. Rusztowania	26
VI. Drabiny	30
VII. Prace ziemne	32
VIII. Eksploatacja maszyn i urządzeń technicznych	34
IX. Substancje chemiczne na budowie	37
X. Transport ręczny	38
XI. Transport mechaniczny	41
XII. Prace ogólnobudowlane	44
XIII. Prace spawalnicze	48
XIV. Prace rozbiórkowe	49
XV. Prace w przestrzeniach zamkniętych	50
XVI. Wykaz przepisów	51

Egzemplarz bezpłatny

www.pip.gov.pl